

תחנת

גליון מס' 10 | ניסן תשע"ה

רוח

כוחניו ושלאיו היום

את הפנים שלנו כל אחד יכול לראות, הן גלויות. אך מאחוריהן מסתתרת חכמה גדולה שלא רואים סתם כך בעיניים. רק הדיבור מגלה את הכל, את מה שמאחורי הפנים. כמובן, גם מילים על נייר הן דיבור שמגלה פנים...

4

יום כיף קטן

על ההנאות הפשוטות של החיים אפשר ללמוד גם מפגישה אקראית בגסטהאוס בשיאן, צפון-מרכז סין.
/ אור הלבסברג

20

הבן שלי חזר בתשובה

לראות את הבן שלך, זו חכמה של אבא. מבע אישי ואותנטי של צבי לבנה מנכ"ל "שדות ישראל".

28

אל ארץ חדשה

על שוטטות ללא מטרה, ללא יעד ברור, עלולים להיעצר במדינות מסוימות. אך המשוטט בדעתו יכול לחבר שמים וארץ. מסע בדרך אל הארץ אשר ארץ.
/ תומר יעקבוב

32

מחשבות

תפילה היא לא רק כח ריפוי, אלא גם כח מדבק, מאחד ומקרר, כח של אהבה. מחשבות אישיות על דברים ברומו של עולם.
/ הרב עמיחי הורוביץ

הגליון טעון גניזה
בסיום הקריאה אפשר
לשים בשקית נפרדת בפח

4 יום כיף קטן / אור הלבסברג

תוך כדי סיור מודרך ברחובות 'שיאן', אור מגלה שאומנות ההנאה מהדברים הפשוטים של החיים, נמצאת קרוב. ממש מתחת לאף.

7 מראה שלי / יחזקאל יונה

דיאלוג בין היפה למכוער, הרצוי למצוי, בין אהבה נכספת לאהבה כוזבת, בין מציאות לאשליה. "מראה מראה שעל הקיר מי הכי יפה בעיר?"

8 אבי בגבעה הירוקה / רועי גורביץ'

"מאחורי כל הדברים הנראים לעין, יש דבר מה גדול יותר. אין לראות את הדברים היטב אלא בלב בלבד, כי הדבר החשוב באמת סמוי מן העין. כל דבר הינו נתיב, שער או חלון הנפתח אל משהו אחר" (אנטואן דה סנט-אכזופרי / הנסיך הקטן). בואו להכיר את אבי, שמוכן להתאמץ וללמוד דברים מהיסוד, לחפש שורשים ולשאול באמת.

14 מתחת לאף / איתמר ברנשטיין

גם אם הצלחנו להטות אוזן ולהקשיב לעצמנו, אנו יודעים רק מה אנחנו רוצים, עדיין נותר לנו למצוא את תעצומות החופש שיאפשר לנו לעשות את זה! אך האם בהכרח הוא, כי אנו צועדים נכון? מזרחה להודו עם הרבה תובנות, ובחזרה לירושלים עם עוד הרבה יותר. סיפורו של איתמר ברנשטיין.

19 בדיקת חמץ / שי אבן צור

רגע לפני שכל אחד פונה לחיפוש אחר החמץ שבסדקים שבבית שלו, נעצור ונבדוק בחורים ובסדקים אחרי מה שמחמיץ לנו את הלב - בבית של כלנו. כדי לצאת ממצרים צריך קודם כל להפסיק להיות צרים (מחשבה, עין, לב) זה לזה..

20 הבן שלי חזר בתשובה / צבי לבנה

צבי לבנה, מנכ"ל "שדות ישראל", מספר על החוויה המטלטלת אותה עבר בתהליך החזרה בתשובה של בנו. מהרגשה של אבדן וחוסר אונים לתובנה הכי חשובה כהורה ואבא.

24 כבוד המתים / אור הלבסברג

בתאונה או אולי בניסיון התאבדות, קופחו חייו של מוזיקאי תל אביבי. סביב מיטתו נאספים חברים, מכריו ובני משפחתו שהתוודעו לחלוק לו כבוד אחרון. תחקיר פנימי על מהות האדם, והיחס היהדות לניתוחים שלאחר המוות.

גאבן עניינים

28 אל ארץ חדשה / תומר יעקבוב

כוחה של שגרת המחשבה גדול ורב השפעה, כמה מסוגל דבר מוכר ורגיל להכריע ולדחות את העיסוק בשאלות האמת. הכוח לתור ולחפש אחר אותם רגעים בהם נסדקת מעט השגרה ומשהו בתוכנו נפתח, נמצא בכל אחד מאיתנו. לשאול, לחקור ובעיקר לשמוע.. מסע אישי "אל ארץ חדשה".

32 מחשבות / הרב עמיחי הורביץ

טלפון מפתיע מאי שם, מציף רגשות ששקעו באבק ההסטוריה האישית של הרב עמיחי הורביץ. להתחבר מחדש לחבר מהעבר, דרך כוחה של תפילה.

38 אביב מלבלב / רותם רפאלי

מסמך מרתק על מי שאחראי על ה"לבלב" בגופנו - הלבלב, היצרן הבלעדי של ההורמון אינסולין. גורם לבניית רקמות ובעל השפעות חיוביות על הקוגניציה והגדילה. נס נסתר המתרחש באופן תמידי בגופנו.

42 חכמת הסטיקלייט / כפיר סלמן

"נכנסים דרך סבך קשה ושבילים לא ברורים שמוכיחים שלא באים לכאן הרבה מטיילים. המסלול רק מסתבר, אבל אנחנו בטוחים בעצמנו שזו התגלית החדשה של 2003". מסע אישי אחר חכמה עמוקה, חכמה שמחברת מעשה דיבור ומחשבה.

46 משעבוד לגאולה / ו.אפשטיין

כיצד ידעו ילדנו להגדיר את עצמם? להכיל את רגשותיהם ולהתייחס למציאותם בצורה יותר יעילה ומועילה? על פיתוח מיומנות רגשית ואינטראקציה טובה בין הורים וילדים. והפעם, דרך "חווית הכישלון".

48 אבי בגבעה הירוקה חלק ב'

נשארה שאלה אחת חשובה שהטרידה את אבי, והוא עוד לא מצא לה תשובה. זו לא היתה שאלה רגילה. לא שאלה לפרופסורים. זו היתה שאלה שיכולה להשמע מוזר ואולי אפילו להרגיז, אבל בלב של אבי זו היתה שאלה אמיתית..

דבר האסור

בתורה מופיע השורש י.ד.ע בפעם הראשונה בפסוק "והאדם ידע את חוה אשתו". כאן מביע השורש חיבור הדוק בין שני אנשים. אם כך – יתכן והמושג מודעות נוגע לקשר שלנו עם הסביבה, ואז עולות תמיהות נוספות: עם מי עלי להתחבר, או בין מה למה אני צריך לחבר?

במקום אחר נאמר "וידעת היום והשבות אל לבבך" גם כאן נשאלת שאלה: אם כתוב וידעת, כלומר, כשאני אסיים לממש את חלקו הראשון של הפסוק כבר יהיה בידי כל המידע הדרוש לי, אם כך, מה עלי לעשות עוד בכדי להשיב אל לבבי? האם יכול להיות שקיים מן מסך שחוצץ בין השכל שאוסף את המידע, ממיינ אותו ומקטלג אותו, ובין הלב, מקום הפנמת המידע?

אם השאלות ששאלנו נכונות, אז נראה שהנחת היסוד כי מודעות עצמית הינה דבר מובן מאליו לא כך כך ברורה.

למרות זאת, נראה ברור שמודעות היא תהליך שעלינו לעבור באופן מושכל ושיטתי. מסע מורכב ומרתק של הסתכלות המכוונת פנימה. עבודה יסודית וניסיון אמיתי לאסוף אינפורמציה ותשובות לשאלות כמו "מי אני? לאיזה מטרות אני מכוון את עצמי וחי? האם באמת אני מכיר את עצמי מקרוב ומחובר לחלק הפנימי שלי?"

תחנת רוח אוגדת יחדיו מאמרים שמאחריהם עומדים חברים ללימוד וליצירה. מזמינה אותך להציץ פנימה לתוך חוויה של כל אחד מהם. אל כברת דרך משמעותית שהלך בכדי לגלות קשר עמוק הצפון בו עצמו. קשר שמקיף אותו עם זולתו, ויחד כל העולם.

התבוננות חדשה בחשיבה יהודית - רוחניות ישראלית היום.

בברכה,
מערכת תחנת רוח

מערכת תחנת רוח
נוף רמות 75 | ירושלים
טל': 8 - 55555 - 0572
www.BinyanZion.co.il
Tahanatruach@Gmail.com

תחנת רוח יוצא לאור ע"י חברי ישיבת כנן ציון
בראשות הרב עמיחי הורביץ

עריכה: גלעד דוד לבנה
הפקה: תומר יעקובוב
הפצה: אור הלכרסברג
עוץ לשוני: רכיד עודד
עיצוב גרפי: רועי גורביץ'
תמיכה טכנית: ליאור פלג

יוסף כסף הטון

קראו לו דאן-דאן, פגשתי אותו בנסטהאוס בשיאן, עוד עיר של כמה מיליונים פה בצפון-מרכז סין. הוא בא מעיירת הספר שלו במיוחד, לעשות השלמות למבחני הסיום באוניברסיטה, שנשארו לו מהתקופה שהוא היה סטודנט כאן. הוא שאל אותי איך קוראים לי, "אור". "אור". "לא, אור". "אהההה או?". "לא! אור! תוסיף R בסוף". "או". "מה אתה לא יכול להוסיף R בסוף?". "אני אנסה, רגע... אר", "מה אתה באמת לא יכול להגיד אור?". "לא, אין את זה בסינית, ואם אין את זה בסינית אי אפשר להגיד את זה. יש רק אר אבל כמו שלך או עם R בסוף אין לנו, אני באמת מצטער". טוב, אז תקרא לי "אר". "או, אוקיי, שם יפה. אז מאיפה אתה?". "אני מישראל". "מה באמת? מהארץ של היהודים, איזה יופי. אתה פעם ראשונה כאן בשיאן?", הנהנתי לו בחיוב. "אם כך אני צריך לעשות לך פה סיבוב בעיר, תראה עד כמה העיר הזו יפה ונפלאה, יש לי מחר מבחן על הבוקר, אבל אחרי זה אני אקרא לכמה חברים שלמדו איתי, ובצהריים נצא להסתובב בעיר, יהיה ממש כיף, אם תרצה לבוא כמובן. אבל בינתיים בוא נלך

לישון". למחרת בצהריים, נפגשנו איפה שקבענו, בתחנת האוטובוס בדרום העיר. לא רחוק מפגודת אוזו הבר הלבן הענק שנמצאת שם, שבה מפורסמת העיר, בנוסף על החומה העתיקה שנשארה מימי הזוהר של העיר שהיתה הבירה של שושלת טאנג, לפני יותר מאלף שנה. הוא הביא איתו עוד כמה חברים מהכיתה שהתלהבו שהגיע מישור מישראל, ורצו גם לצאת להסתובב. דאן דאן בא והכריז, "היום כולנו נצא לשחק". שאלתי את חבר שלו מה הוא רוצה, איזה משחק בדיוק? "לא" הוא אמר וצחק. "אצלנו בסין שהולכים החברים והמשפחה ביחד בחוץ להנות אנחנו קוראים לזה לשחק, זה אותו צורת פועל של לשחק קלפים ולשחק כדורגל, אבל שאומרים שהולכים לשחק, הכוונה שהולכים להנות". אה יופי, סימן שהולך להיות כיף.

הגענו לפגודות הגדולות של דרום העיר, פתאום כל החבורה הסינית מתלהבת, איזה יופי הפגודות, ומתחילים להצטלם. כמובן לפי הטקס, כל אחד בתורו עומד ברשמיות מוגזמת, ואז לפתע עושה

תנועה "חמודה" של V עם אצבעות הידיים. אני זוכר את זה מהמחבלים, כשהיו יוצאים לחופשי, היו מוציאים ידיים מהחלונות של האוטובוס ועושים תנועת V שניצחנו את האויב הציוני. אבל פה זה סתם בשביל להיות חמוד. וכל אחד כמובן מצטלם איתי, החבר החדש שבא מארצות הנכר. וכולם שמחים, מאושרים. שאלתי אחד מהם, תגיד ממה אתם כל כך נהנים, בסה"כ פגודה? ואתם גם סטודנטים פה כבר 4 שנים, בטח כבר הייתם פה עשרות פעמים, אפשר לחשוב שאף פעם לא ראיתם אותם. הוא ענה לי שהם היו פה מלא פעמים, אבל כל פעם זה יפה מחדש, וגם להיות ביחד עם החברים, זה ממש כיף. "בוא, אנחנו ממשיכים לתחנה הבאה, ארוחת צהריים".

דאן דאן אמר, "עכשיו הולכים לאכול את הנודלס המקומיים המפורסמים של העיר הם ממש ממש טעימים". הלכנו למסעדה לא רחוק משם. רואים שם איך מכינים את הנודלס עם איזה אחד סיני גדול שמרביץ, דוחס, מותח וחובט בבצק. עושה בו שמות ככל העולה על רוחו – עם מתיחות וקפיצות. ואחרי זה זורק אותם לסיר הרותח, ותוך 5 דקות הם על השולחן. אחרי שני ביסים כולם התחילו להגיד במקלה, "טעים טעים" "זה ממש טעים" "טעים ממש" "מאוד טעים" כאילו הם מעולם לא אכלו מאכל כזה. "נו טעים לך" הם שאלו? עניתי "כן, יש לזה טעם טוב, כמו נודלס... אבל מה יש לכם, אתם נראים כאילו מעולם לא אכלתם את הנודלס האלה, מה אתם לא גרים פה כבר 4 שנים?" הם הסתכלו עלי קצת בתמיהה "כן, אנחנו גרים פה 4 שנים, והיינו אוכלים כאלה כל יום, אבל זה כל פעם טעים מחדש,

אנחנו ממש נהנים מהם". והמשיכו כולם לאכול בהתלהבות כאשר קולות משיכת הנודלס נשמעו באוויר מימין ומשמאל. המשכנו לתחנה הבאה, דאן דאן אמר "עכשיו נלך לשחק במרכז העיר" והתחלנו לעשות סיבוב ברחובות של מרכז העיר, התחיל להיות ערב, ונדמה היה שילכו פה לישון. אבל בדיוק אז מתחיל שם שוק הלילה. שזה אומר רחובות שלמים מפוצצים ודחוסים באנשים עם דוכני מכירות, שמוכרים הכל, אבל באמת הכל. אם חשבתם שעושים הכל בסין, זה לפני שראיתם את שוקי הלילה בסין, עולם ומלואו של פיצ'פקס שעין אדם לא ראתה מעולם, כל כך הרבה שטויות ודברים מיותרים שאי אפשר להעלות על הדעת מי יהיה זקוק לכאלו דברים. עכשיו אני מבין מה זה כל המפעלים האלו שרואים ברכבות בדרך לעיר. מוצרים כגון מכשיר מסאז' לעיניים, מקלות להלקאה עצמית, סביבון ענקי שמסובבים אותו בעזרת שוט גומי, חלילית אלקטרונית,

מצית מזמרת ועוד ועוד. כל אחד מהחבורה קנה משהו קטן לעצמו וגם לחבר שלו, וכולם שמחים ומאושרים. גם לי קנו צלחת עם צורה של הפגודות של דרום העיר, שיהיה לי מזכרת מהם. וכולם שמחים ונהנים. "תגידו לי, אתם כבר 4 שנים כאן, לפחות פעם בשבוע אתם הולכים לשוק לילה, מה זה לא משעמם אתכם כבר?" הם הסתכלו במבט לא מבין "לא מה פתאום, ענו כולם, כל פעם זה כיף מחדש".

המשכנו להסתובב בעיר, ועברנו ליד רחוב עם הרבה אורות מוזרים. "תגידו, מה זה הרחוב הזה?" הם נתנו בי מבט מוזר ואחד מהם ענה "אה זה הרחוב של הפאבים, אבל אנחנו לא הולכים לשם". שאלתי אותם "מה, למה? זה לא לאנשים בגילכם, אתם כבר מעל 18? פאב זה כיף ונחמד אתם לא חושבים?" הם היו מופתעים. "לא, איכס, פאבים זה לאנשים רעים, או לפקיד ממשלה. כל מי שיושב שם זה ילדים רעים שלא רוצים לעשות מה שאומרים להם ומה שראוי לסיני בגילנו לעשות". "מה? אתם רציניים, בסך הכל פאבים, יושבים ושותים בירות ושתיה חריפה, מה אתם אף פעם לא שותים?" שתיקה ארוכה.

אחד מהם אמר,

”אבא שלי נותן לי לשתות קצת

באיגיו (יין אורז) בראש השנה הסיני, ולפעמים כשנזכרים לנו המשפחה, אבל בדרך כלל אנחנו לא שותים. אנחנו כולם ילדים טובים” אמר וצחק. מוזר, אמרתי לו ”אצלנו בישראל כמעט כולם הולכים לפאבים לא רק הילדים הרעים”. הוא אמר, ”באמת? אתם מוזרים, מה אז כולכם ילדים רעים”, אתה דווקא נראה בחור נחמד, לא איזה מישור מפקפק, אבל פה בסין פאבים זה לא לאנשים כמונו, זה לכל מיני אנשים מפקפקים. אפילו יש להם קעקועים, ושמעתי שחלק קטן מהם אפילו מעשן סמים”. אחת מהחבורה שמעה את השיחה שלנו והתפרצה בזעם, ”ויש שם אפילו בנות שמעשנות סיגריות, מופקרות, אחרי זה הם גם הולכות וגרות עם החבר שלהם לפני החתונה, זה ממש לא מוסרי!”. צחקתי, מה זה כאן שיאן או מאה שערים. שרק לא יפתחו לי כאן משמרות צניעות.

בלילה נפרדנו, דאן דאן לקח רכבת חזרה לעיר שלו, כשהוא מזמין אותי לבוא לבקר יום אחד, ושאר חברי החבורה התפזרו לבתיהם. ברכבת הבאה, לעיר הבאה, ראיתי עוד חבורה כזו של צעירים שמשחקים את המשחק קלפים הטיפשי הזה שתמיד אני רואה שמשחקים ברכבות, ונהנים מכל מיני דברים קטנים. איזה חבורה מוזרה, אהבלים כאלה. מאלה כל העולם מפחד שיהיו המעצמה הכלכלית הבאה שתכבוש את העולם? מה אתם רציניים? אבל לפחות הם נהנים מכל דבר קטן. שאלתי אותם ”תגידו אתם משחקים פה כבר שש שעות את אותו משחק, וזה גם משחק ממש פשוט, לא נמאס לכם לשחק אותו?” ”לא... הוא ממש כיפי,

מה כבר עברו שש שעות?”. נמאס לי מהם כבר ”מה יש לכם, איך יש לכם כח להנות מאותם דברים שחוזרים על עצמם, והם ממש פשוטים ולא כל כך מעניינים”. אחד מהם ענה לי ”מה, איך אפשר שלא להנות, אולי תגיד לי אתה למה אתה לא נהנה מכל מיני דברים פשוטים, הרי הם ממש כיפיים”. נתקעתי, שוב פעם מיליארד וחצי

”תתחיל להקשיב, לראות, לשמוע, להריח, להרגיש, הבל כאן, רק אתה לא כאן, תוריד את המשקפי שמש”

איש נגדי, ואם נספור גם את עמי האזור בעלי האופי הדי דומה לצד המזרחי הזה של העולם, בכלל אין לי סיכוי. אז למה באמת אני לא נהנה מכל מיני דברים קטנים ונחמדים? למה אני צריך לעשות הכל גדול וחזק בשביל להרגיש קצת כף? מה אני יותר חכם מכולם? אני יודע שלא. אז מה הבעיה שלי? אולי הייתי ביותר מדי מקומות, שמעתי יותר מדי טראנסים, אכלתי יותר מדי דברים טעימים, שתיתי יותר מדי

משקאות

משכרים ואולי

עוד כל מיני דברים

שאני כבר לא מרגיש את

הדברים הקטנים. הרי אם הייתי ילד קטן הייתי עכשיו מתרגש ונהנה פה מכל שטות ושטות כאילו לא ראיתי אותה מעולם. אז מה קרה כאן? מה, צריך להיות סנילי בשביל להתחיל להנות?

מאז הטרידה אותי המחשבה הזאת, אם לא הייתי רואה את הסינים הייתי מנסה להתקדם קדימה, להשיג גירויים יותר חזקים, שישפיעו עלי באופן יותר חזק ויותר מרגש. אבל מאז, חשבתי לעצמי איך אני משנה את עצמי כדי שאחזור להרגיש את הדברים הקטנים. עד שיום אחד שאלתי את זה איש זקן אחד, עם זקן ארוך ופאות. ”ההנאה כאן, מתחת לאף שלך, היא לא נעלמה לשום מקום. רק מה, התרגלת שדופקים לך עם פטיש על הראש, אז בלי זה אתה לא שם לב”. ”אז מה עושים?” שאלתי אותו. ”לא קשה, הוא אמר לי, תתחיל לשים לב, הכל סביבך, רק הוא לא צועק עליך. תתחיל להקשיב, לראות, לשמוע, להריח, להרגיש, הכל כאן, רק אתה לא כאן, תוריד את המשקפי שמש”. ”מה, איזה משקפי שמש? מה שיש לי זה משקפי ראייה”. על מה המשוגע הזה מדבר? האיש הזקן צחק, ”תוריד את המשקפי שמש אמרתי לך, סמוך עליי” הוא המשיך לצחוק, והלך לדרכו.

■ אור הלברסברג

halbersberg.tr@gmail.com

”מראה מראה שעל הקיר, מי הכי יפה בעיר?”

”איכס, בטח לא אתה!”

”ווי, למה את אומרת כך, איפה הנימוס? מה קרה? כל בוקר

את מפרגנת וזה”

”אתה רוצה נימוס או לדעת איך אתה נראה? אם נימוס, אז אין כמוך יפיוף עיניים, אם לשאלתך אז עניתי כבר”.

”מראה יקרה, הייתי מספר לך סיפור, איך פעם מישהו הסתכל על עצמו וכזה את יודעת, והמראה יצאה משליטה כאילו.. ובלי לשים לב, פתאום, היה רעש נורא, זכוכיות על כל הרצפה.. ממש מסוכן נכון? .. הבנת?”

”אה, אתה לא סתם איכס, אתה גם מאיים עם בעיות התנהגות”.

”רגע, אני איישר אותך, נראה לי שאת עקומה קצת”.

”הופה! מתחיל עם ידיים, מה קרה? שאלת שאלה אין לך כח

לעמוד מול התשובה?”

”מה? את חושבת ששאלתי את נקודת המבט שלך עלי? שאלתי

את נקודת המבט שלי עלי, את רק כלי עזר”.

”יופי אינטליגנט כזה, תמשיך כך תשכנע את עצמך במה שאתה רוצה, אתה יכול לכבות את האור ולענות לעצמך, תשיר

שיר זה הולך טוב עם נר”.

”נראה לי התקלקל הכישוף, איזה קטע, המראה השתגעה לי”.

”לך על זה הכי קל להכפיש את השני, תקבל תוצאות מדגם גבוהות ותבחר, למרות שאתה המכוער ביותר, תוסיף הרצפה עקומה וכאלה פתגמים ולא תשתנה, כי זה הכי מפחיד אותך אולי אתה לא אתה, סוג תחפושת כזו או מסכה, אגב, ההבדל בניהם בשבילך: מסכה – מסכה פנים, תחפושת – את הגוף. בכל מקרה אף אחד לא יזהה אותך”.

”מה?.. אני לא מבין נפגעת? נתחיל מהתחלה אני אשאל אותך מראה מראה וזה, ותעני לי יפה ככה את יודעת ונסיים”.

”נראה לך?.. אני מראה קוראים לי, את מה שאני רואה אני מראה! השאלה אם רוצים לראות ולהודות בעובדות.. אתה יכול לבחור בין מה שאתה רואה למה שאתה רוצה, אתה יודע תרגיל הרצוי והמצוי”.

”איזה תסבוך. נראה לי אין מוצא, הסתובבה לגמרי זו”.

”אל תזרוק עלי את הבעיות שלך, התסבוך אצלך, אני לשרותך קבועה במקום. תחליט להתיר את הסבך, תסתכל, תתבונן במראה שלך. תפסיק לזרוק מבט ולחשוב שהכל בסדר. תראה בדיוק איפה הסיבוב נמצא”.

”את רואה! גם את יודעת להקניט.. איפה הסיבוב נמצא אה?”

”אוו! התקדמנו, מודה שסובבת את הסיבוב שלך עלי.. התחלה טובה”.

”בינינו, אגלה לך סוד.. צבע הכסף המשוך עלי נותן לך אפשרות

לראות את עצמך”.

”את רוצה לומר שהכיסופים שאנחנו נכספים, יש להם משיכה

לצאת ולהתגלות ולזהות אותם מולך?”

”בדיוק, גאון!”

”מתרככת, אהבתי את הגישה.. גאון”.

”אָפּ, אָפּ, לא לרוץ! ולא מתרככת. תבדוק, אתה גאון או אולי רק חכם קצת.. נכון, פיקח, תתבונן אולי האף שלך עלה קצת ובכלל

כיסוי למשהו אחר גילית!”.

”ב'אנה... את כבדה, מה יש לך? תזרמי וזה..”

”מה וזה וזה תזרמי? שים לב מה אתה אומר, ב'אנה! אולי תדבר בראשי תיבות? זוכר שהיית קטן, ילדון רך, הוצאת לשון, עשית

פרצופים שונים, אפילו צחקת מול המראה?”

”בטח איזה כיף היה, אני זוכר פעם אחת...”

”שניה אל תסחף, היום אפילו לא מחייך, רציני כזה חי בעולם משלך, לא עוצר לשניה. תוציא לשון, תעשה פרצוף – לעצמך, תבדוק באיזה צד אתה נמצא, תשאל מי אתה? מה אתה רוצה? גם לאן אתה הולך? רגישות, שמחה, סיפוק, אכזבה, אולי מקפיד,

כועס. תמשש, תרגיש אותם, תתבונן במראה”.

מבטיחה שאענה לך בכנות תבחן אם אני מעוותת את המציאות”.

”נשמע לי שלעמוד מול מראה זו רק התחלה של מסע הכירות”.

”צודק, אפשר שתגיע עד לעומקים פנימיים, אם תישאר פתוח – תרגיש מסרים ורבידים שונים ממקומות עליהם נאמר: ”במראה

אתודע אליו”.

”אז.. בינינו, מי הכי יפה בעיר?”

”בטח שאתה נשמה.. (נודניק..)”.

■ יחזקאל יונה

yyona.tr@gmail.com

אך לפתע שוב! צל גדול נראה במים – הכריש חזר! ומתקרב במהירות לעבר הדגיג.. אזי לא! הוא יאכל לי את המחקר! קפץ אבי, אך נותר במקומו לא מעיז לעשות דבר..

ופתאום.. משהו מוזר קרה.. הדגיג הלבן הארוך והישר – ברגע התקפל! התגלגל כמו שבלול – במקום להיות סרגל. אפילו לא טרח לברוח..

והכריש.. נראה שהתבלבל.. מצמץ עיניים והצטמרר, עשה פרצוף חמוץ והתרחק לו חיש מהר.

אבי הביט נפעם מה קרה פה הרגע! איך ויתר הכריש הענק על חטיפי לבן ודק? ומה קרה לו לדגיג שבמקום לברוח התגלגל כמו שבלול!

אבי חשב וחשב אך לא ידע מה יכתוב בדף. עד שלפתע הבין! הרי הדגיג הלבן, בזמן שהתקפל, היה נראה בדיוק כמו אותו שבלול לבן שפלט הכריש בפרצוף חמוץ! הוא פשוט התחפש – הדגיג הקטן! התחפש לו לשבלול לבן! והרי שבלולים לבנים לכריש ממש לא טעימים! יש! הבנתי! קרא אבי ומיד כתב:

דג'ג פלפן

יש לו שני זיניים קטנים בשני הצדדים שממלא מחחק כרישים מסחיים!
ואף ארוך ודק כמו סרגל שיכול בקלות להיכנס לתחת למים ולעשות מחקר ממש! אמר הדגיג בקול נרגש.. אז איפה נמצאת החכמה שלך? שאל את אבי, מסוקרן.
אבי הרגיש ממש חשוב, הצביע עם היד על ראשו ואמר בגאווה הנה כאן! בתוך

אבי הביט בפתק מרוצה. ושוב בדגיג ושוב בפתק ושוב בדגיג.. איזה יופי! קרא אבי, אתה כל כך חכם! אתה יודע שיש כריש גדול בים, שאוהב דגיגים לבנים כמוך לאכול!

ואתה גם ממש מבין בכרישים ויודע ששבלולים לבנים הם ממש לא אוהבים! ואתה אפילו יודע שכשאתה מתקפל וכך מתגלגל, אתה נראה בדיוק כמו אותו שבלול לבן וחלק.. ושם תעשה כך זה יגרם לכריש להתבלבל ואז משיניו החדות תינצל!

איזה יופי! שמח אבי כמה שאתה חכם! אם אתה אומר.. אמר הדגיג והמשיך לטייל. מה?! ואתה לא אומר? התפלא אבי, אני?.. אני בכלל לא מבין את כל מה שהסברת.. אני לא כל כך חכם כמו שזה אולי נראה.. אני גם בכלל לא מכיר שבלול לבן וגם לא יודע מה כרישים אוהבים לאכול..

אז איך אתה יודע להתגלגל כך?! לא יודע.. אמר הדגיג, אני פשוט מתגלגל ומיד אחרי זה הכריש מתבלבל.. זה די פשוט.

אבל אתה! קרא הדגיג הלבן, אתה שחשבת על כל זה – אתה דווקא ממש חכם!.. הדגיג הביט בעיניו הבולטות באבי ואפילו קצת התקרב. הביט עוד רגע ארוך ואמר, כן! אתה נראה ממש חכם! הרבה הרבה יותר ממני! יש לך שתי צוותות כאלו שנראות ממש משוכללות וגם שתי רגלים שיכולות על האדמה לעלות! אני למשל, לא יכול לצאת החוצה.. ואתה.. יכול להיכנס מתחת למים ולעשות מחקר ממש! אמר הדגיג בקול נרגש.. אז איפה נמצאת החכמה שלך? שאל את אבי, מסוקרן.
אבי הרגיש ממש חשוב, הצביע עם היד על ראשו ואמר בגאווה הנה כאן! בתוך

הראש – יש לי שכל! הלוואי שגם לי היה שכל כזה... אמר הדגיג, הייתי עושה לי גם רגלים כאלו משוכללות ויוצא החוצה! שם אין בכלל כרישים!

אבי שתק וחשב רגע ארוך. רגע.. אמר, אבל זה לא השכל שלי שעשה לי רגלים כאלו.. וגם לא ידיים..

לא?! התפלא הדגיג.. זה לא החכמה שנמצאת בתוך הראש שלי.. אמר אבי קצת מבובל ומאוכזב. אז עם איזו חכמה עשית לך כאלו רגלים וגם כאלו צוותות משוכללות? ממי לקחת אותה?

אני לא יודע.. אמר אבי. ככה נולדתי.. הא.. אמר הדגיג, אני מבין.. משך בכתפיו ושחה לו משם לבין האלמוגים.

אבי נשאר לו לבד. עם שלושה פתקים, המון מחשבות ועפרון מחודד.

מה קורה פה?! התפלא, משהו פה כלל לא מובן!

בהתחלה – הפרח הזה שרק נראה תמים אך מכיר את העולם מכל הכיוונים! ובכלל לא מצאתי איפה החכמה שלו נמצאת.. ואחר כך הפרפר – עם כנפיים כאלו משוכללות אך טוען שהוא לא מבין שום דבר..

ועכשיו הדגיג הלבן הזה.. שחייב להבין כל כך הרבה דברים בשביל מה שהוא עושה! אך את מסקנת המחקר הוא לא מקבל ודווקא מהחכמה שבגוף שלי מתפעל... ואני – שיועד לחקור קצת בטבע, לבנות בלגו וגם לצייר, עם החכמה שלי, שיש לי בראש.. אבל של מי החכמה שעשתה לי ידיים ורגלים משוכללות ושכל שיכול לחשוב מחשבות? הרי זה לא מהחכמה שבראש שלי..

עכשיו אני מוכרח להגיע לבית הספר! החליט אבי.

המורה לטבע הוא פרופסור כזה, יודע הכל, הוא בטח יסביר לי איפה מסתתרת כל החכמה הזו!

אבי הגיע נרגש לפרופסור וסיפר בהתרגשות על המחקר. על פרח קטן, על דגיג לבן ועל פרפר.

חיפשתי את החכמה בכל מקום ולא מצאתי! איזה מן דבר זה?! שאל אבי קצת ברוגז.

ילדון מצחיק.. איפה הייתה היום בשיעור! הרי זה לא חכמה זה טבע! זה ממש מפורסם וידוע!

כן.. פרופסור השיב אבי, בטח שבטבע! שם ראיתי אותה! אבל לא מצאתי אותה בשום מקום!

ילד! לא שמעת אותי – אמרתי שזה טבע! טבע ולא חכמה! אתה מבין? אבי עצר וחשב על המילים שהפרופסור אמר.

למה הפרופסור אומר לי כזה דבר? למה הוא מתכוון "זה לא חכמה"?.. מה.. הוא אף פעם לא היה בגינה? רגע.. אולי התבלבלתי?.. אולי אני שצריך משקפיים? ואולי אני בכלל משתמש במילה לא נכונה. כנראה שלא הבנתי בכלל מה זאת – חכמה..

סליחה אמר אבי לפרופסור בשקט, כנראה שהתבלבלתי. אולי תוכל להסביר לי בדיוק מה זאת חכמה? הפרופסור חייד והתרווח בכיסאו. בוודאי ילד, בא נפתח את הספר – תמיד כדאי ללמוד מהמקור, שהדברים יהיו מדויקים – זה חשוב לזכור.

הנה.. דפדף הפרופסור במילון, הנה.. ערך "חכמה".. בבקשה, בא תשמע, "החכמה היא תכונה שבאה לידי ביטוי בפעולה עקבית שחוזרת על עצמה. פעולה הבאה מתוך התבוננות רחבה במציאות והתחשבות בהבנת הקשרים הקיימים בין בני אדם, עצמים ואירועים".

הפרופסור הקריא לאט וברור, אך בכל זאת אבי הספיק להתבלבל. תקריא לי שוב בבקשה.. ביקש אבי, והתאמץ בכל כוחו להקשיב ולהבין.

הפרופסור שוב הקריא וכשסיים אמר, אתן לך משל!

תחשוב על מפקד צבא, ממש בשדה המלחמה. שנותר עם כמה חיילים לבד בשטח למספר ימים. לחיל אחד נתן פקודה להקים את אוהל המפקדה – שיהיה מחסה מהשמש ביום, ובלילה מרוחות וקור איום. לחיל השני נתן פקודה למתוח גדר תיל סביב, ולשלישי להגביה דגל גדול ירוק שמטוס החילוץ יזהה מרחוק.

זה המשל, אמר הפרופסור והנמשל הוא לחכמה! המפקד נקט בפעולה מתוך התבוננות גדולה, הוא הבין את המציאות סביב והתחשב בהבנת הקשרים – תנאי מזג האוויר, אויבים שעלולים לצוץ וגם לתת סימן לצוות החילוץ. וכך דאג לעשות בכל יום בעקביות והתמדה.

אתה מבין ילדון – זו חכמה! לעשות פעולה מתוך הבנת המציאות ולהתחשב בכל מה שסביב וכך להתמיד בה בעקביות!

אבי שתק רגע ארוך. הוא הביט בפרופסור ואחר כך בשלושת פתקי המחקר ושוב בפרופסור ושוב בפתקי המחקר ושוב בפרופסור.. וחשב עוד רגע ארוך.

אבל הפרופסור.. אמר אבי לבסוף, גם פרח המחקר שלי הוא כמו מפקד הצבא! גם הוא פועל מתוך התבוננות רחבה במציאות! – לשמש הוא פורס עלים כמו ידיים, וכנגד הרוח הוא מחזיק באדמה בשורשיו וגם בשביל למצוא לו מים! כנגד האויבים הוא שולף קוצים שמכאיבים וכדי שיהיו אותו מרחוק החרקים – הוא מגביה עלי כותרת צבעוניים! בלילה כשכולם הולכים לישון גם הוא נסגר ובבוקר שוב נפתח ומאושר. וכך כל יום בעקביות והתמדה!

אז גם הפרח שלי חכם! קרא אבי נרגש, ממש כמו מה שהקראת

בספר! ואולי אפילו.. אולי אפילו יותר מהמפקד של הצבא! אבי שתק לרגע ומיד הוסיף, אבל לא מהדגיג הלבן כי הוא הרבה יותר חכם!

הפרופסור הרים שתי גבות, ילדון טיפשו! אתה אמנם נבון אבל אל לך להתבלבל.. זה לא חכמה מה שראית! הרי ככה זה בטבע – כך הוא מתנהל!

אבי הביט בפרופסור בהשתוממות. הרי זו בדיוק אותה התנהגות! למה אצל הפרח זה לא חכמה, רק טבע.. ואצל מפקד הצבא זה נחשבת חכמה רבה???

ובכלל אני חושב.. חזר אבי ואמר, שהמפקד הזה לקח את הרעיונות שלו – מפרח המחקר!..

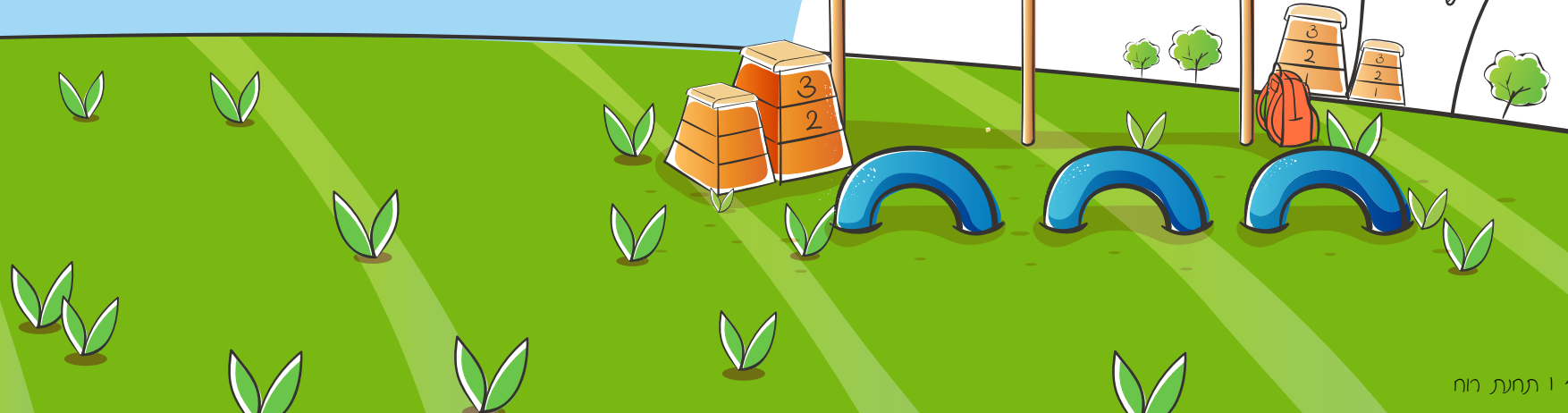
ילדון מצחיק! על מה אתה מדבר – הרי אין לו שכל! אתה בעצמך אמרת שחיפשת וחיפשת ולא מצאת!

אבי חשב רגע ארוך בשקט והשפיל את פניו. סליחה.. לא ידעתי ש"חכמה" זה "שכל".. אמר לפרופסור במבוכה. בכלל לא ידעתי שזה אותו הדבר..

הפרופסור שתק לרגע ואחרי גירוד חזק באמצע הקרחת חיכך בגרונו ואמר, בעקרון אתה צודק.. זה שני דברים שונים, חכמה ושכל. חכמה היא באמת תכונה ושכל הוא איבר בגוף..

הפרופסור הרהר עוד רגע ואמר אבל הרי זה ברור שלא יכולה להיות חכמה בלי שכל! ולכן – אם אין שכל זה לא חכמה!

תשמע ילדון אמר, אני רואה שיש פה קצת בלבול.. אפילו שלא היית בשיעור אתן לך הסבר ברור.

אמת

אני זוכר את הפעם הראשונה ששמעתי את המושג "אלוקים".

היה זה בבית הספר בירושלים, בכיתה ב', כשלמדנו תורה לראשונה. התחלנו לקרוא בספר בראשית, והמורה הסבירה שלפי התורה יש בורא ומנהיג לעולם ושמו "אלוקים". בתום השיעור חבריי לכיתה דברו בהתרגשות על המושג החדש. כל אחד סיפר מהמנהגים שמקיימים בביתו לכבוד האלוקים. אחד סיפר שאביו עושה קידוש בשבת. אחר סיפר שאביו הולך כל יום לבית הכנסת להתפלל לאלוקים. המושגים שהם הזכירו – אלוקים, קידוש, תפילה, היו חדשים לי. לא זכור לי ששמעתי אותם בבית. למחרת השמעתי גם אני את דעתי בנידון. אמרתי להם: "צר לי לאכזב אתכם, אבל

מהבירור שעשיתי אתמול בבית, מתברר שאין דבר כזה אלוקים. העולם נוצר לפני כשלוש עשרה מיליארד שנה כתוצאה מפיצוץ עצום שנקרא "המפץ הגדול"..."

השנים חלפו להן, אבל דעתי בנושא לא השתנתה. לא היתה לי שום סיבה לשנות את דעתי. אני מעדיף לתת למציאות הסבר טבעי שתואם למנהג העולם, על פני הסבר מיסטי על בורא "רואה ואינו נראה".

לקראת גיל שש עשרה, ביני לבין עצמי, התחלתי להיות מוטרד בנוגע לחיי. מצד אחד – החיים הם מתנה נפלאה: העולם כל כך גדול, נראה כמו חידה סתומה, והחיים מרגשים אותי מאוד. מצד שני – בתוך תוכי אני סובל לעיתים קרובות, ואני לא מבין מדוע! הרי לא חסר לי דבר בחיים: יש לי בריאות טובה, המצב הכלכלי בבית טוב, כמעט כל מה שאני רוצה אני מקבל, בכל תחום שאני עוסק אני מצליח, אז למה בתוך תוכי אני סובל? אני מרגיש שמשהו חסר לי, ולא

ברור לי מה! לעיתים רחוקות אני מרגיש טוב ושלם עם עצמי. אני מרגיש שיש בתוכי טוב. אני רוצה שהטוב הזה יצא החוצה, אבל אני לא יודע איך מוציאים אותו. אולי הבעיה בי? אולי הבעיה בעולם? אני לא יודע. החלטתי שאיני מוכן להמשיך כך ולחיות בסתירה הפנימית הזאת, ולכן אני חייב להשיג "הוראות הפעלה" למתנה הנפלאה הזאת – החיים.

התחלתי להתעניין בכל מי שדיבר בנושא הזה, ובלבד שלא יהיה קשור לדת. הסביבה שבה גדלתי חינכה אותי לחשוב בצורה ביקורתית – מותר ורצוי להביע דעה כמעט על כל דבר, ועל כן היו לי סיבות רבות מדוע להוציא את הדת מחוץ לתחום. כל המלחמות שהיו מאז ומעולם תמיד קשורות לדת. מאז ומתמיד עמים הורגים זה את זה כדי שהדת שלהם תהיה שולטת. גם לגבי התורה שלנו הייתה לי ביקורת – מדוע אלוקים מצווה את עבדיו להרוג אחרים? מדוע אי אפשר לחיות בשלום? וחוף מזה, הדת שלנו נראית כמו משטר קשוח – היא מיוסדת על המון חוקים קפדניים, וזה לא מסתבר שעל ידי קיומה אשיג את מבוקשי. אימרות כגון "דת זה אופיום להמונים" תאמו להשקפתי.

כל הדתות הן טעות
נושנה וככל הנראה –
בקרב יחלפו מן העולם.

פנית לפילוסופיה. הפילוסופיה יותר דיברה אל ליבי. הושפתי מהפילוסוף ניטשה, ופילוסופיה אקסיסטנציאליסטית. גם הם פסלו את הדתות. אני לא לבד. על כל פנים, רק שאבתי מהם רעיונות, אבל דרך ברורה לא הצלחתי לקבל משם. לכן, בעל כרחי, במשך כל ימי הבגרות ניסיתי לעצב בעצמי את השקפת העולם שלי. השקפה שקוראת תגר על אורח חיינו. השקפה שמיוסדת על ביקורת, שבירת מוסכמות ורצון לתקן את העולם ואת ה"אני", על מנת שאוכל לחיות כמו שצריך. לא אכפת לי מה אומרים עלי, חשבתי לעצמי. התכלית שלי היא למצות את החיים עד תומם, ואלך באש ובמים כדי להבין כיצד אפיק את המקסימום מהמתנה הנפלאה הזאת שמונחת תחת אפי.

מאורעות שונים בחיים גרמו לכך שמידי פעם הייתי מוצא טעויות בהשקפות שטרחתי עליהן, ונאלצתי לחזור בי ולתקן את ההשקפה. לצערי, לא היתה לי דרך ברורה במשך כל אותה תקופה. תמיד חיפשתי וחיפשתי איזו נקודת אחיזה בחיים, איזה רעיון טוב שיכוון ויביא אותי למיציא החיים, אבל לא הצלחתי להשיג את מבוקשי.

אחרי שהשתחררתי מהצבא התחלתי לחסוך כסף לקראת ה"טיול שאחרי הצבא". היעד – הודו. חשבתי שטיול יעשה לי טוב. שם יהיה לי הרבה זמן איכות עם עצמי ואוכל להתקדם בחיפוש אחר משמעות החיים.

באותה תקופה חבר טוב שלי חזר בתשובה. עזב את עולם ההיי-טק הזהיר ונכנס לישיבה לחוזרים בתשובה בלב שכונה חרדית בירושלים. כשנפגשתי איתו בפעם הראשונה אחרי

השינוי בחיי, שאלתי אותו – "מה גרם לך לעשות את הצעד הזה?" הוא ענה לי: "לא עלה על דעתך שאולי אנחנו חיים לא נכון? אנחנו רואים את החיים דרך התפיסה שלנו. דרך ה"משקפים" שלנו. אבל יתכן שהראיה שלנו מעוותת, ואין לנו מושג כיצד נראה העולם! הכרתי אדם, הרב שלי, שהראיה שלו תקינה?".

שמחתי לשמוע את דבריו. אני לא לבד בחיפוש. אמרתי לו שאני מסכים שהעולם עקום, אבל לא צריך לחזור בתשובה כדי לתקן אותו! כמובן, טענות לא עשו עליו רושם, אבל על כל פנים, הייתה לנו שיחה טובה והרגשתי שאנחנו מבינים אחד לליבו של השני.

הוא הזמין אותי לבקר בישיבה שלו, ולהכיר את החברה החדשים שלו. הסכמתי לבוא, אבל רק מתוך סקרנות, בשביל החוויה התרבותית. שמעתי שהוא ניסה להביא לשם הרבה מהחברים המשותפים שלנו, אבל הם לא נענו להזמנה. כנראה שהם חששו שמא הביקור ישפיע עליהם, ואולי בעקבותיו ירגישו מחויבות לשנות את אורח החיים שהם אוהבים, ולכן העדיפו שלא לבוא. אני, לעומתם, הייתי כל כך חסר אמונה, עד שלא היה לי ספק שלא תהיה לביקור שום השפעה עליי.

לאחר ביקורי הראשון שם, שבתי וביקרתי פעמים נוספות. אדרבה, היו לי הרבה סיבות טובות

לא לחזור לשם: מה יש לחילוני עם שיער ארוך ובגדים צבעוניים להסתובב בין ציבור אנשים כל כך שונים ממני? אנשים שלא שינו את סגנון לבושם העתיק וכולם דומים זה לזה? אנשים שסדר יומם ועיסוקם כל כך זר לי? הרגשתי שונה, לא הרגשתי בנוח. הסיבה שבכל זאת חזרתי היתה בגלל היחס הטוב שחבריו העניקו לי. כולם מאוד מאירי פנים, נחמדים מאוד. היה לי חיבור טוב איתם. היו שם חברה מכל הסוגים: אנשים כמוני שהשתחררו מהצבא וטיילו בעולם כמו שרצייתי אני לעשות (חלק אפילו יעצו לי לאיזה מקומות כדאי לי להגיע בהודו), היו שם בוגרי אקדמיה, היו שם אומנים – ציירים, נגנים. היה מכנה משותף לכולם שגרם לי להתפעל – כולם החליטו לשנות את אורח חייהם, ויש מהם שוויתרו על קריירה מצליחה, הכול – בשביל להיכנס לישיבה. כנראה הם מרגישים שיש בדת הזאת משהו עוצמתי, שלצערי איני מרגיש. נהניתי מאוד בחברתם. היינו יושבים ביחד, מנגנים, שרים, אוכלים ומדברים שיחות עמוקות ומרתקות. היו לנו גם כמה יוכוחים בהשקפת העולם, אבל כאמור, הייתי תקיף מאוד בדעותי ואי אפשר היה להאיז אותי מהן. בתוך לבי קינאתי בהם, על

ה ח י י ם
ה פ ש ו ט י ם
ו ה נ ע י מ י ם
שבחרו לעצמם.
רחוקים מכל הבלי
העולם. לא מבקשים
גדולה לעצמם. הם
חיו את החיים שביקשתי
לעצמי – חיים של חיפוש
אחר משמעות ועומק. לצערי
לא יכולתי לראות את עצמי
שם. אני כל כך רחוק מהמקום
שלחם. אפילו איני מאמין שיש
בורא לעולם.

סוף סוף, בגיל עשרים ושלוש, הגיע הרגע
המיוחל. הרגע לו חיכיתי. השיער שלי כבר
ארך מאוד ועוד מעט ואוכל לעשות קוקו.
הגיע הזמן לטוס להודו. עכשיו החיים
באמת מתחילים. נגמרו כל המסגרות
שהייתי בהם במשך כל חיי, הגיע הזמן שלי
לגלות את עצמי. בלי הורים. בלי להיות
מוקף בחברים כל הזמן. אוכל להיות לבד
ולהבין מה אני רוצה מעצמי ומהחיים.

רוב התרמילאים ממקדים את שהותם
בעיקר בחופים היפים של גואה, ובכפרים
שלווים בהרי ההימלאיה, אבל כדי להגיע
לשם – חייבים קודם לעבור דרך הערים
הגדולות. הכינו אותי מראש שהודו זו
מדינה קשה מבחינת העוני והצפיפות
ובפרט בערים הגדולות, אבל לא נתתי
את ליבי על כך. אני הרי ראיתי דברים
קשים מאוד בצבא, ואנחנו ישראלים
מחוספסים, מה כבר יכול להיות?

לא הערכתי נכון, אני
מודה שאכן חטפתי
קצת הלם כשהגעתי
להודו. אני זוכר את
התמונה הראשונה
שזעזעה אותי סמוך

לנחיתה. נסעתי במונית
משדה התעופה בבומביי

לכיוון המלון. השעה הייתה בערך שלוש
לפנות בוקר ובחוץ היה קר. ראיתי ילד כבן
שלוש יושב כפוף לבדו באמצע הרחוב מול
מדורה ומחמם את ידיו וגופו. מה קורה
כאן? מדוע אף אחד לא דואג לו ואוסף
אותו לביתו? שאלתי את עצמי. בהמשך
הנסיעה הבנתי שהילד הזה אינו יחיד. ישנן
משפחות שלימות שגרות ברחובות. בתור
אדם עם השקפת עולם וחשיבה מערבית
שגדל בבית חם ואוהב התמלאתי רחמים
כשראיתי את רמת חייהם. הורגלתי
לחברה סוציאלית שדואגת לנזקקים, והנה
כאן – עוני מחפיר, צפיפות נוראית, אנשים
חיים ברחוב. ישנים ברחוב. עושים צרכים
ומתרחצים לעיני כל. גם התרבות ההודית
היתה זרה לי מאוד. מכל פינה מבצבצים
פסלים שונים ומשונים, והרחובות מלאים
במקדשים שבהם מתפללים אליהם,
רוחצים ומאכילים אותם. אני לא האמנתי
אפילו שיש בורא לעולם, אבל לחשוב
שהפסל ברא את העולם? יש גבול!

במהלך הטיול ניסיתי להכיר את ההודים
קצת יותר מקרוב. מהשיחות שלי איתם
ועם מטיילים אחרים קבלתי רושם
שמדובר באומה לא כל כך בריאה בשכלה.
הבנתי שהם סוברים שהאדם אינו טוב
יותר מן הבהמה. גם האדם הוא בעל חיים.
סיפר לי חבר שהמאסר על הריגת הפרה,
המקודשת להודים, רב יותר מהמאסר
על הריגת אדם (לאחרונה אמר לי הודי
שאני מכיר שזה לא נכון). עוד נודע לי שם
שכל אדם בהודו משתייך ל"קאסטה".

קאסטה זה המקצוע של האדם, והמעמד
שלו. הקאסטה נקבעת לפי ההורים, ואינה
ניתנת להחלפה. הקאסטה נקבעת לפי
המקום שאליו יש לאדם שייכות בגוף
האליל. למשל: יש קאסטה של מנקי
ביבין ששייכים לחלקו הנמוך של האליל

– כפות רגליו,
יש נהגי ריקשה

ששייכים למקום קצת יותר גבוה, יש
לוחמים ששייכים לזרועות של האליל,
יש אנשים שעוסקים בחכמה – ששייכים
לראש של האליל. לא הבנתי מה ההיגיון
שעומד מאחורי המערכת הזאת. מדוע

"בתוך אבי קנאתי
בהם, אף בחיים
הפסולים ובפנימים
לבהמו אצמם.
רחוקים מאבא בלאי
הצואה. לא מבקשים
גדולה אצמם.
בהם חיו את החיים
לביקולי אצמא"

שחיי האדם ייקבעו בלי בחירתו? מדוע אין
לאדם אפשרות להגשים את שאיפותיו?
כנראה שלהודים אין יותר מדי שאיפות.
אנשים שם חיים ב"שאנטי". לא חושבים
רחוק. אם יש להודי אוכל לאותו יום – הוא
יכול לשבת ולהתבטל. הם לא מחפשים
להשתפר, הם לא מחפשים קצת רווחה,
הם פשוט לא רוצים לקדם את עצמם!

במשך כל הטיול
לענתי עליהם. אומה
כל כך חסרת הגיון לא ראיתי מימי. אבל
מאידך הייתה לי פליאה גדולה – הרי
אפשר לדבר עם ההודים, יש להם שכל.
כיצד ייתכן שטענו כל כך? כך דרכו של
עולם, עניתי לעצמי. הרי ישנם שבטים
נידחים באפריקה שמצבם הרבה יותר
גרוע.

שבועיים לפני הטיסה חזרה לארץ, נסעתי
עם חבר באוטובוס מרישקש לאלמורה.
נסיעה של שנים עשרה שעות. הצטרף
אלינו קיבוצניק ישראלי בן שלושים.
ישבנו שלושתנו על גג האוטובוס, תחת
כיפת השמיים, ודיברנו. ביקשנו ממנו
שיספר לנו קצת על עצמו. הוא סיפר לנו
בקיצור את מהלך חייו. הוא גדל בקיבוץ
בצפון הארץ. עשה את אותו מסלול חיים
כמו כל חבריו – בית ספר יסודי, חטיבה,
תיכון, שירות לאומי, שירות צבאי ביחידה
מובחרת, טיול אחרי הצבא, המסלול
הרגיל שכולם עושים. עכשיו הוא נמצא
לקראת סיום תואר ראשון באוניברסיטה
במסלול למצטיינים, והוא החליט לעזוב
הכל. מדוע? כי החברה מכתובה לנו
את החיים. כולם הולכים באותו מסלול
ואינם עוצרים לשאול את עצמם – האם
זה באמת טוב? האם אלו החיים שאנחנו
רוצים לעצמינו? על כן הוא החליט שאורח
החיים הזה לא מתאים לו, וקנה כרטיס
טיסה בכיוון אחד להודו, כשהשאיפה
שלו היא לפתוח שם עסק קטן, ולא לחזור
לארץ. כעת הוא מטייל בהודו כבר למעלה
משנה. במהלך הטיול הוא נצמד ל"גורו"
אחד (מדריך רוחני הודי) כדי שילמד אותו
קצת על אורח החיים בהודו ועל חכמת

המזרח. הוא למד לאכול בידיים כמו
הודי, הוא שותה מהבארות שלהם (לא
כמו תיירים שקונים מים מינרלים) ומנסה
לחיות כמו הודי מהשורה, על אף מראהו
שמעיד שאינו מקומי.

הופתעתי מאוד לשמע דבריו. "איך אתה
יכול לרצות לגור בתוך אומה חסרת הגיון
כמותם?" שאלתי אותו. התחלתי לפרט
בפניו את כל התמיהות שיש לי על ההודים
מתחילת הטיול.

הוא לא התרגש מדבריי, והתחיל להסביר
לי בטוב טעם את החכמה שעומדת
מאחורי המנהגים שלהם.

"הודו זה ההיפך מהעולם המערבי" השיב
לי. "התרבות המערבית שעליה גדלנו
מחנכת אותנו להצלחה, לגדולה, לעושר,
לכוח, לנוחיות וסיפוק צרכינו. בתרבות
המערבית מרכז החיים זה האדם. עובדים
את האדם ודואגים למלא את חסרונותיו.
האדם הוא האלוהים. הוא צריך למלא את
עצמו בגאווה כדי שהרגשתו תהיה טובה.
הוא צריך להגיע להישגים ולעשות לו
שם כשם הגדולים. הוא צריך לקבל כבוד
ולהרגיש חשוב. הוא מבקש לכפות בני
אדם אחרים ואת הטבע שיעשו את רצונו.
הוא מבקש לתת פורקן לטבע העכור שלו
ומכנה זאת בשמות מושכים כמו 'קידמה',
'השכלה'.

ההודים, לעומת זאת, סוברים שהחשיבה
המערבית היא הרס העולם והאדם.
החשיבה המערבית מחנכת למידות לא
טובות, למלחמות, ולאיבוד הקשר של
האדם עם הבריאה. זה חלק מהרעיון
שעומד מאחורי עניין הקאסטות שלא
הבנתי: כשנקבע לאדם מראש מה עיסוקו,

הוא לא מטריד את עצמו בכל מיני
מחשבות על גדולה והישגים. הוא
לומד להיות כנוע ולהסתפק במה
שקיבל. יש טעם נוסף לקאסטות:
ההודים מאמינים בגלגולי נשמות כפי
שמאמינים בדתות רבות. אם כן –
ייתכן שאדם נולד למעמד
נמוך בגלגול הזה, אבל
בגלגול הבא הוא יזכה
למעמד יותר גבוה. כך,

כשלכל אחד יש מעמד שלא הוא עמל
עליו – הוא לא מתגאה בו, ויודע שיכול
להיות שבגלגול הבא הוא יהיה במעמד
נמוך, ולכן המעמדות הגבוהים מכבדים
את הנמוכים.

האדם שאינו טרוד במרדף אחרי החיים
יכול לפנות מזמנו ולהתעסק בעסקי הרוח
ולהתבונן בגדלות הבריאה ולהבין מה
תכלית חייו.

והנה, גם אתה בעצמך מרגיש את היופי
והקסם המיוחד שבהודו. הרגשת העוצמה
והטבע, הרגשת הפשטות הטובה. גם
אנחנו מרגישים כאן משוחררים מהבלי
העולם בהם הורגלנו. אי אפשר להתעלם
מזה. ועוד דע לך, שגם ההודים מאמינים
שיש בורא אחד לעולם, כמונו – היהודים."

תוך כדי שהוא מדבר איתי ומסביר
באריכות על חכמתם לעומת חכמת
המערב עליה גדלנו, הקשבתי בשקיקה
לדבריו והרגשתי שהמעיים שלי מותהפכים
בקרי. הרי הוא אומר לי כאן דברים
של טעם, חשבתי לעצמי. יש כאן חכמה
אמיתית ואני לא ראיתי אותה. גם ההודים
מבקשים משמעות ועומק לחיים, כמוני.
איך יכולתי במשך זמן כה רב להיות כל
כך אטום? איך התגאיתי כל הזמן הזה
וחשבתי את עצמי חכם ושאני יודע יותר
מכולם? מי אני, שבהינף יד אפסול תרבות
שלימה, עם שלם, ואומר שכולם טועים?
אם לא ירדתי לעומק הדברים, כנראה
שהבעיה אצלי, לא אצלם! אולי אני צריך
להכניע את עצמי ולשמוע מה שאחרים
אומרים, גם אם זה לא נראה לי בתחילה?
הרגשתי שאני כבר לא יודע כלום. שאני

בדיקת המץ

בשעת כתיבת שורות אלו אנחנו נמצאים בפתחו של חודש אדר, התכונה רבה, כולם מתכוננים, מודדים תחפושות, מכינים איפור, כל אחד למה שהוא היה רוצה להיות, למה שהוא רוצה שאחרים יחשבו שהוא באמת, הזדמנות לרמאוות לגיטימיות, ללכת עם התחפושות עד הסוף. בדרך כלל אנחנו צריכים להסתיר את התחפושות, אבל עכשיו אין צורך, כולם יודעים שכולם מתחפשים, ברקע כבר נשמעים הפיצוצים.

בחירות 2015.

אף פעם לא היינו חזקים בבחירות, אמנם אנחנו עם בחירה, אבל זה מתוקף היותנו נבחרים, לא בוחרים. בדרך כלל אנחנו לא באמת בוחרים במי שאנחנו חושבים שהוא ראוי ומתאים, נאלצים להסתפק במי שהכי פחות מעורר בנו סלידה, או לחילופין מי שונא את מי שאנחנו שונאים. אם עד הבחירות הבאות (מן הסתם שנה-שנתיים) הוא יצליח לא לגרום לנו לשנוא אותו, יותר מאשר מי שאנחנו שונאים כרגע, אולי נבחר בו שוב.

בשעת קריאת השורות האלו נהיה בעיצומו של חודש ניסן. אביב, גאולה, התחדשות. זמן של נקיון, של הוצאת כל החמץ והחמצות. מדקדקים היטב בחורים ובסדקים. לפי ההלכה בשביל בדיקת חמץ משתמשים בנר קטן, נר גדול (אבוקה או לפיד) פסול לבדיקה. מעבר לזה שההתלהטות הגדולה עוד עלולה לשרוף לנו את הבית, לפעמים מה שנראה כאור גדול, לאו דווקא מאיר טוב יותר, הסנוור שהוא גורם למחזיק בו מונע את האפשרות לראות באמת. קראתי דעה של אחד מחכמי ישראל שסובר שבשעת שריפת החמץ יש לשרוף גם את הנר שבו השתמשו לחיפוש אחר החמץ, מי שכל ייעודו זה להראות את ההחמצות שלנו, למצוא בנו דופי, צריך גם הוא להיעלם, יחד איתן.

עם שבע יסורים אחרי שנה של ניסים, (מאוד אקטואלי), יוצא ממצרים ומגיע לחוף הים, מסתכלים אחד על השני במבט שואל, "טוב מה התכנית?" מאחור ערבים עם חרבות, מבט מלא שנהא ורצון לנקמה, (נשמע מוכר), מימין ומשמאל מדבר מלא חיות טורפות ושוב מבט אל הים, כחול, גדול וסוער. גם שם היו כאלה שהתחילו להטיח האשמות זה בזה, "אני אמרתי לכם שזה מה שיהיה, שהפנטיס האלה יגרמו רק צרות", "תמיד טענתי שצריך להגיע לפתרון על ידי הידברות", "תפסיקו להיות מסכנים ויפי נפש, הגיע הזמן להילחם ולעמוד על שלנו", "יהודים להתחזק באמונה"... לא היה זמן להעמיד שם קלפי, ולחלק כרטיסי בוחר, גם לא לסקרי דעת קהל. הרוב הגדול, פשוט החזיקו ידיים, מבט נוסף בין הכחול שממול לכחול שלמעלה, אנחה חרישית "אוי, אבא תעזור", פסיעה נחושה וקרעו את הים.

חג חירות שמח.

■ שי אבן צור
shayez.tr@gmail.com

מעט מהבלי העולם הזה ויבקש משמעות עמוקה יותר לחיים, אם כן מדוע אני הולך רחוק?

הבנתי שכנראה דברים חדשים ולא מוכרים מושכים אותי יותר מהדברים המוכרים שנמצאים תחת אפי, אבל כמו שאני מכיר את עצמי, אם אמשיך להעמיק בחכמת המזרח – בסוף גם זה ימאס עלי. החלטתי שקודם כל עלי להעמיק בלימודי יהדות.

כיוון שתמיד התעניינתי בפילוסופיה, החלטתי להירשם ללימודי פילוסופיה באוניברסיטה העברית. בקורס על הפילוסופיה היוונית למדנו כתבים של הפילוסופים הקדם סוקראטיים. מסתבר שגם הם מודים שיש בורא לעולם, רק שהוא לא אמר לנו מה לעשות. אם כן, חשבתי לעצמי, האם לא עדיף לשמוע מה הוא רוצה מאיתנו? בתום השבוע הראשון ביקשתי לעבור לחוג למחשבת ישראל. למדתי שנה מחשבת ישראל, ובמהלכה פתחתי ספרים רבים של גדולי ישראל וחקרתי את היהדות לעומקה. בתום השנה עברתי לחוג לפסיקה. גם בשנה זו המשכתי עם הבירורים. לאט לאט ובהדרגה קיבלתי על עצמי להתפלל שלוש תפילות, לברך, ולשמור שבת. בסוף השנה היו נכנסתי לישיבה של חבר שלי.

■ איתמר ברנשטיין
itamarb.tr@gmail.com

העברית ואני חי כאן כבר עשרים וחמש שנים, האם זה הדבר הנכון לעשות עכשיו, להתחיל מאפס וללמוד תרבות זרה?

במהלך הבירור שלי אודות חכמת המזרח קראתי שלפי הבודהיזם – כל הדתות טובות ויש לכל אדם לדבוק בדת שקיבל מאבותיו. אני מכיר באופן אישי יהודים שהלכו ל-“דלהי למה” לקבל ממנו הדרכות בענייני רוח והוא אמר להם – “אתם יהודים – למה אתם באים אלי?” אם כן, גם לדעתם עלי לדבוק בדת אבותי. נקודה נוספת שהפריעה לי היא הפער בין המנטליות היהודית לישראלית. דברים שראיתי ושמעתי בהודו גרמו לי להבין שהחשיבה שלנו שונה מאוד. כאמור לעיל, היהודים חיים ומרגישים כמו בעלי חיים, וקשה מאוד ליהודי להיכנס לראש הזה. אפשר להמחיש את העניין על ידי המעשה הבא, שאירע לחבר שלי בעת טיולו. יום אחד הוא נסע בהודו בכביש נידח, וראה נידת משטרה עומדת בצד. הוא עצר לידם, וביקש לראות מה קרה. הוא תיאר בפני את המראה שנגלה לו: “ראיתי חולצה שטוחה על הכביש”. מה קרה שם? מסתבר שהודי אחד חצה את הכביש בלילה במקום חשוך, ופגע בו רכב והרג אותו. במשך כל הלילה עברו עליו משאיות ומכוניות והביאו אותו למראה הנ”ל. חברי אמר לי שיותר מהמראה המזעזע שחזו עיניו, הזעזע ליבו מכך שהשוטרים לא טרחו לכסות את הגופה. האם האדם לא נברא בצלם? להם הוא חשוב כמו פגר של חתול. החשיבה שלהם שונה משלנו.

חץ מזה, חשבתי לעצמי, סוף סוף – גם הדת שלנו וגם שלהם מכוונות לאותו עניין – שהאדם יתנתק

צריך לבחון מחדש את כל השקפת העולם שטרחתי עליה. אפילו היהודים מאמינים שיש בורא לעולם, אולי הם צודקים גם בזה? אולי טעיתי כל השנים האלו שחשבתי שאין בורא? אם כן – גם היהודים צודקים? אולי גם התורה אמת?

למחרת היום הגענו ליעד, ומצאנו מקום ללון. לאחר שנחתי קצת מיגיעת הדרך, יצאתי לטייל לבדי בטבע. הרגשתי ריקנות מצד אחד – כל השקפת העולם שטרחתי עליה עומדת כרגע בסימן שאלה. ומצד שני הרגשתי טוב. הרגשתי משוחרר. הלב שלי פתוח לשמוע. עכשיו אני יכול לקבל. הסתכלתי על פרח וחשבתי לעצמי – הרי זה כל כך ברור שיש בורא לעולם. כל כך ברור עד שאיני מבין איך לא הבחנתי בזה עד עתה.

חזרתי לארץ עם תובנות חדשות לגבי החיים.

לאחר שכל כך התפעלתי מחכמת המזרח, רצוני היה להעמיק בה. קראתי כמה ספרים שפתחו לי פתח לעומק חכמה זו, שהייתה מופלאה בעיני. בהתחלה התלהבתי מאוד מה-“תגלית” החדשה. עולם חדש נגלה לעיני. מצד שני, משהו הפריע לי, הרגשתי שאני לא שלם עם המהלך הזה. הרי אם החלטתי שאני מאמין שיש בורא לעולם – זה אומר שיש כאן סדר. לא לחינם הוא שם אותי דווקא כאן, בארץ ישראל, ושם חלקי בעם היהודי, ונתן לי כאן משפחה אוהבת וחברים טובים – אם כן, מדוע אני מבקש לרעות בשדות זרים? אני מכיר את התורה ואת השפה

חץ מזה, חשבתי לעצמי, סוף סוף – גם הדת שלנו וגם שלהם מכוונות לאותו עניין – שהאדם יתנתק

הבן שלי חזר בתשובה

סיפור
אהבה
מהסוף

איכות הקשר עם היקר לנו קובע את איכות חיינו. אין לנו אפשרות לבחור מי יהיה יקר לנו, מה יהיו כוחותיו, יתרונותיו, צרכיו ואישיותו. גם אם נרצה מאוד, לא נוכל להכריח או לכפות עליו להאמין במה שאנו מאמינים שהוא הטוב ביותר... | אבא ובן, סיפור אישי.

למעשה משפחה חילונית לכל דבר ועניין.

תקופת ינקותו של גלעד זכורה לי היטב, גלעד זכה לקבל ממני ומכולם מנות אהבה וחום והיה מרכז תשומת הלב המשפחתית כולה, תינוק יפה והתנהלותו מלאה חן ואור. בשנות בית הספר עודדתי ודחפתי אותו באופן מוגזם להצלחה, עד שהבנתי שאני כבר סיימתי בית ספר... ועל כן הורדתי את הקצב ואפשרתי לגלעד ללמוד בקצב שלו.

כבר בשנות התבגרותו המוקדמת התבלט גלעד בשני מישורים: האחד – בולט במיוחד, היה כשרונו המוסיקלי. בתחילה הקים את השכונה כולה לקול הלמות מערכת התופים שהפליא לנגן בה, בהמשך כשגיטרה חשמלית תלויה על כתפו ידע לנגן בצורה נפלאה, הקים להקה עם חבריו והם אף הופיעו בכמה מועדונים בתל אביב. המשפחה והחברים רצנו אחרי גלעד וחבריו לכל מקום בו הופיעו

גלעד נולד ב-1977 למשפחה חמה ואוהבת שציפתה בהתרגשות להולדת בנה הבכור, משפחה ישראלית, יהודית, חילונית אפשר לומר. אני נולדתי בארץ ואמא של גלעד בארה"ב. הכרנו במסגרת שירות בטחוני שלי בארה"ב. האהבה פרחת, התחתנו וביחד חזרנו הביתה לישראל.

בביתנו במושב, נהגנו לאכול אוכל כשר בדרך כלל. היו כלים לבשר לחוד ולחלב לחוד, גם כשלעיתים מישוהו התבלבל זה עבר בשקט.. הייתה כוונה טובה, היו כמובן מזוזות, בחגים בדרך כלל פקדנו את בית הכנסת במושב והתרגשנו בכל שנה מחדש מתחושת החג והקודש של ראש השנה ויום כיפור, בפסח ערכנו סדר וסיפרנו ביציאת מצרים.

כל אלה היו למעשה מסורת ומנהגים שמאפיינים כמעט כל בית יהודי בישראל ועל כן, למרות סממני היהדות, היינו

ברורה. זה בלט בשנות ההתבגרות והמשיך והתגבר בזמן השרות הצבאי, זה בא לביטוי בחוסר סיפוק מתמשך כאשר הגירוים שסביבו לא נתנו לו שקט ומענה לשאלות פנימיות שהציפו את נפשו, לי כאביו זה היה קשה. למה אתה כל כך כבד? מה הבעיה, תשתחרר, תלמד משהו, תמצא עבודה ותחיה את החיים כמו כולם.. גלעד ניסה, למד ברימון בית ספר למוסיקה ולא מצא מנוחה לנפשו השואלת. למד הוראת מוסיקה, נהנה מצד אחד התבונן סביבו והמשיך לשאול שאלות. אני תוהה ושואל את עצמי למה גלעד לא שקט? מה הוא מחפש? מדוע הוא חש ריקנות שכזאת, הרי בראייתי הוא עוסק במוסיקה והוא בדרכו יכול להביא את עצמו להגשמה במשהו שהוא כל כך אוהב ועושה נפלא. אבל לא! משהו שם מפריע, משהו לא נותן לגלעד את השקט ושלוות הנפש שהוא כה משתוקק לה. ואני אבא שלו חש תסכול, לעיתים כעס, מה גלעד רוצה? מה מטריד אותו? למה הוא ביקורתי כל כך לסביבתו, מה הוא מחפש?

ואז הופיעו ניצנים ראשונים. גלעד מספר לי שהוא לומד, הולך לשיעורים ואני לא מבין או לא רוצה להבין. גלעד מגלה יותר ויותר סקרנות בעולם הדתי, משהו תפס אותו, אני לא מבין, מסרב להבין, מרגיש כמעט נבדד, ערכים שעל פיהם חונכתי, מה יהיה עליהם? המוכנות לשרת את המדינה, לתרום לקהילה, ללמוד מקצוע מכובד, להתקדם בחיים להצליח, מה יהיה עם כל זה? אוי ואבוי איזה בושח! הבן שלי ישב לו בשיבה? זהו? ככה יטביע חותמו? כך ישרת את המדינה והחברה? כך יביא לביטוי את החינוך שקיבל?

ומה יגידו במושב, איך אסביר שגלעד עבר למחנה שונה ואחר כל כך. אז גם התחילו עימותים, הם לא היו פשוטים, הרבה כאב והרבה דמעות נשפכו במפגשים שלנו, בכינו הרבה דמעותינו התערבבו. שכבנו על המיטה ופשוט בכינו. לעיתים צעקנו בזעם אחד על רעהו. היה שבר. אני לא הקשבת, גלעד לא הקשיב. ניסיתי להילחם. ראיתי בסכנה המתקרבת של גלעד חוזר בתשובה, כמציאות הכי גרועה שהייתי יכול לחשוב. נתק, חוסר הבנה, חוסר תקשורת, עולם ערכים שונה כל כך. אין סיכוי שאפשר יהיה לגשר על הפער, אלה ימים קשים מנשוא. מחשבות ותחושות אובדן הציפו אותי, התביישתי בתוכי והצנעתי את אשר ידעתי, גלעד בדרך לחזור בתשובה.

לעולם לא אשכח אירוע אחד, היה זה טקס הנישואין של אחד מחבריו הקרובים של גלעד, כל תושבי המושב ואורחים

מקדמים את החתן והכלה ולפתע אני רואה את גלעד, גלעד אחר, שונה מכולם, לבוש אחרת.. לא בג'ינס וטי שרט..

הוא עומד מהצד מתבונן על הקהל שחלקו גם התבונן בו. גלעד עמד ונראה כאילו הגיע מעולם אחר, זר קצת מנוכר בהופעתו לאנשים שהיה להם דמות וחלק מוכר כל כך. לבוש בחליפה שחורה, חולצה לבנה מגבעת על ראשו וציציות בולטות מצידי גופו, אני התפתלתי בתוכי. מצד אחד חשתי בושח, הנה עכשיו כולם יודעים... גלעד יצא מ"ארון הקודש"... מצד שני עמדתי נפעם מעוצמתו, מאומץ ליבו ומיכולתו לעמוד בפני הקהל שהכי קרוב אליו ובהופעתו לומר, אני יהודי חוזר בתשובה ולעשות זאת בצורה גלויה ובגאווה. אני ניגשתי ועמדתי לצידו, ברגשות מעורבים.

אירוע זה נחרת בליבי כנקודת האל חזר, הבנתי שאני עמוק בתוך ה"בוץ" הזה עם החזרה בתשובה של הבן שלי. זאת היתה תקופה קשה, הרי כל אבא שואף שבנו ילך בעקבותיו, יאמין באותם ערכים, ינהג ויאמין בדרכו של אביו.

תחושת חוסר האונים ואף האכזבה קשה, היא אינה שונה למקרה בו בן משפחה

חרדית מחליט לחזור בשאלה. זה כאב עמוק, זה אובדן, אין לאף אחד זכות על תחושות שכאלה.

ימים חולפים, אט אט אני מתחיל להסתגל למחשבה ולתחושה שגלעד חזר בתשובה. בינתיים עבר לגור בירושלים שם מצא ישיבה של חוזרים בתשובה והחל את דרכו כיהודי מאמין המעביר את ימיו בלימודי קודש, דפי גמרא ותפילות. היתה תקופה של כמעט נתק אך הקשר נשמר, היה מרוחק ולא הביא לביטוי יחסים מתבקשים של אב ובנו.

לעיתים נפגשנו ובדרך כלל היה נוצר עימות מילולי חריף. כאשר אני מחזיק בדעותיי ואיני מוכן לקבל את סדרי העדיפויות של גלעד ואת אופן הסתכלותו על החיים, גלעד מצד שני ראה בי חילוני תועה שנדמה לו שהוא יודע מה היא האמת אבל אין לו.. כלומר לי כאביו מושג על האמת הטהורה שהיא לדעתו האמונה באלוקים ובדרך של הקדשת חלק גדול מחיך ללימוד ותפילה.

זה היה ויכוח שמזמין מראש מצב של מבוי סתום, אין לאן ללכת והיינו נשארים מתוסכלים ומיואשים. קושי גדול במיוחד חוויתי כשהבנתי שפתאום המושג אבא

כבוד המתים

תורה וחיים האם הם מסתדרים?

“בשביל כבוד צריך לעבוד”, כך
אומרים החיים. אך מה אומרים על
הכבוד האחרון - כבוד המתים.

תל אביב – אוגוסט 2013

הכתורות בעיתון כתבו, “גופתו של המוזיקאי התל אביבי המוערך סביב ה-40 לחייו נמצאה בדירתו” נסיבות המוות אינן ידועות, אך ישנו חשש להתאבדות עקב היסטוריה ידועה של מחלות נפש, דיכאונות תכופים, לקיחת תרופות פסיכאטריות. המשטרה וחבריו המוזיקאים של הזמר מעוניינים לקחת את הגופה למכון הפתולוגי באבו כביר לביצוע נתיחה לבירור הנסיבות. אך

משפחת המוזיקאי, שהינה משפחה דתית המתגוררת מחוץ לעיר, מתנגדת ודורשת לקבור את הגופה ללא שום נתיחה. המשטרה מקבלת את בקשת המשפחה, אך חבריו המוזיקאים ממשיכים למחות ורוצים לדעת מה קרה לחברם הטוב, אך ללא הועיל.

טענת המשטרה והחברים נשמעת כמאוד צודקת, מדוע ישנה בעיה לעשות נתיחה בגופה לצורך השגת ידע פלילי, המת כבר מת וזה לא מפריע לו, ועוד שאולי יכול

להיות שישנו איזשהו גורם פלילי אינו ידוע שהיה מעורב במותו. כך שהתנגדות המשפחה לכאורה אינה מובנת. ויותר מכך, נשאלת שאלה כללית מדוע ישנה בעיה מבחינת התורה בנתיחון של גופות לשאר צרכים כגון צרכי לימוד רפואה, ניסויים רפואיים, השגת מידע פלילי ובטחוני, זיהוי גופות לצורך קבורה כגון במקרה של הרוגי מלחמה או חטופים ועוד.

בני ברק הקדומה, מתישהו בחצי השני של המאה הראשונה לספירה (היתה עיר באזור המרכז, נזכרת בספר יהושע, וישנה כיום מחלוקת היכן היא נמצאת. יש אומרים שעתיקות הנמצאות באזור צומת מסובים, הינן שאריות של בני ברק העתיקה. ידוע שבתקופת התנאים היתה זו עיר שוקקת, ומוזכרת בהגדה של פסח במעשה רבבי אליעזר, רבי יהושע, רבי אלעזר בן עזריה, רבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותה הלילה).

פולמוס גדול נפל בעיר, בן יחיד יתום ממשפחה מוכרת בעיר, מכר את הירושה שירש מאביו לשכנו, ולאחר מכן נפטר גם הוא. זמן לא ארוך לאחר הלוויה הגיע דודו, שבתור הקרוב היחידי שעודו בחיים, הוא כעת הורש של נכסי המשפחה וגילה שהנכסים נמצאים אצל השכן. הדוד התפלא מאוד וטען כלפי השכן איך יכול להיות שהוא קנה מאחיינו את הירושה, שכיון שהבן היה צעיר מאוד, עוד לא הגיע לגיל שבו ע"פ התורה הוא זכאי למכור את ירושתו, כך יוצא שהוא קנה את הירושה שלא כדין ולכן עליו להחזיר לו אותה. השכן ענה לו ברוגז שאמנם הוא היה צעיר, אך ודאי הגיע לגיל שהתורה מאפשרת למכור בנכסים אלו. הויכוח הגיע לטונים גבוהים מאוד, אך נרגע בכך שהחליטו שלמחרת בבוקר ילכו לדון בכך אצל רבה של העיר – רבי עקיבא.

למחרת בבוקר הגיעו שניהם לבית דינו של רבי עקיבא, וסיפרו לו את הסיפור. אמר להם רבי עקיבא, כיון שטענות שניכם הגיוניות, ואיני יכול לדעת מה היה גילו באמת, אין באפשרותי לעשות כלום והציע להם להתפשר. דוד היתום ושכנו חשבו לעצמם מה יעשו, ולאחר מס' דקות באו לר' עקיבא עם רעיון חדש. “נוציא את גופתו של היתום מהקבר, ונראה בן כמה היה, הרי הגופה נקברה לא מזמן, ואפשר למצוא בה סימנים מזהים”. ישב וחשב ר' עקיבא מספר דקות. ופנה ראשית אל דודו של היתום ואמר “אין אתה רשאי לנוול גופת אחיינך” לאחר מכן פנה לשכנו של היתום ואמר “גם אם נוציא את גופתו, לאחר מיתה סימני גיל מסוג זה עלולים להשתנות לאחר המיתה ואין בכך ראיה מספקת לכשרות העסקה”. כך דחה ר' עקיבא את הרעיון של שניהם. ודין הנכסים נותר כמו שהיה.

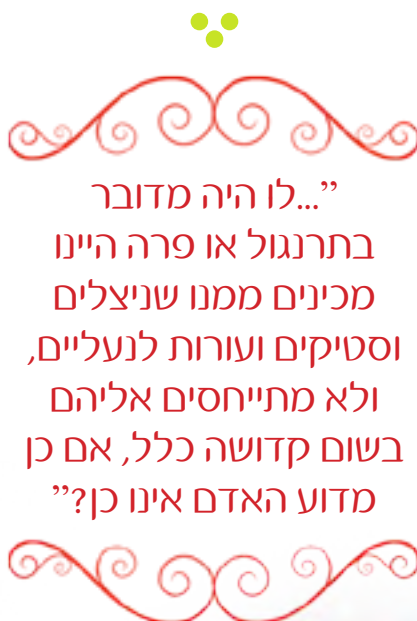
כמעט 2000 שנות גלות מפרידות בין שני הסיפורים, אם נתבונן היטב נראה את הקשר ההדוק בין שניהם. אמנם ראשית עלינו לדעת שני דברים מרכזיים.

הדבר הראשון הינו שלפי היהדות גופתו של אדם, אינה גוש בשר גרידא, אלא עדיין יש בה קדושה מסוימת, ויש איסור להשחיתה ולהזניחה ללא סיבה מוצדקת, ומחויבים אנו לקבורה כדת. אמנם זה דבר שמרגיש ונראה נכון, אך אם נתבונן אין זה מובן מאליו, הרי בסופו של דבר מדובר בבשר מת. לו היה מדובר בתרנגול או פרה היינו מכינים ממנו שניצלים וסטיקים (כמובן, רק אם נשחטו כדין וכהלכה, כי אם לא הרי הם נבילה) ועורות לנעליים, ולא מתייחסים אליהם בשום קדושה כלל, אם כן מדוע האדם אינו כן?

לאחר שברא הקב"ה את השמים והארץ, הימים והנהרות, ואת כל הצמחים והחיות אמר, “נעשה אדם בצלמנו וכדמותנו”, בצלמנו הכוונה שהקב"ה עשה את האדם בצלם אלוקים וגם השם **אלוקים** מורה על כך שהוא בעל הכוחות כולם. יש לזה גם רמז בגימטריה של שם אלוקים – שהוא הטבע. כן בדמיון זה, כביכול, ברא הקב"ה את האדם ומסר לו את ההנהגה על העולם. בכך גם מתדמה לבורא העולם בחכמתו, ודעתו. אכן, לעין כל, ניכר שהאדם שונה ומובדל ופלאי יותר משאר הנבראים בעולם. [התכלית המכוונת בכך היא שהאדם, ככוח המשפיע על העולם והבריאה: במעשיו, דיבורו ומחשבתו, יהיה מזיז את העולם, כעין מושך בחוטי המרינוטה. וכן, בזכות מעשיו הטובים, דיבורו הנאות ובקיום מצוות ומשפטי התורה משפיע טוב לעולם]. ולהפך, במעשים רעים, דיבורים רעים ומחשבות רעות מקלקל את העולם. עקב כך אי אפשר להתייחס אל גוף האדם בחייו ואף במותו כאל חתיכת בשר, שהרי נברא בצלם ודמות.

הדבר השני הוא שכאשר אנו באים לדון מה עלינו לעשות בכל מצב שעלול להתרחש בחיינו ע"פ התורה, עלינו לעצור ולחשוב תחילה מדוע אנו מקבלים החלטות לפי התורה ולא לפי דבר אחר כגון השקפה אישית או מוסרית, או למשל החלטת רוב, כגון מפלגה או משאל עם, או כל דבר אחר שיתכן ונובע מהאני החושב ובעל הדעה. אך כיון שדברים יכולים להתפרש להרבה כיוונים שונים, ואף משתנים עם הזמן כגון המוסריות המקובלת בחוגי האתיקה, כך שדברים שהיו לפני 50 שנה טאבו

של יהרג ובל יעבור כיום נעשים בראש חוצות. ודברים שהיום אינם מתקבלים על הדעת לפני 50 שנה היו מקובלים ומובנים מאליהם. ואם מדובר בהחלטות רוב אנו נתונים להשפעתם של אינטרסים והפעלת לחצים, וכך תופעה של שינוי דעות קיצונית חוזרת על עצמה. לכן אנו זקוקים לאמת אבסולוטית שאינה משתנה עם הזמן, שניתנה ע"י מי שברא את העולם ויצר מציאות שעליה אנו דנים. כך צריך לדעת, שכאשר נפסקת הלכה במקרה מסוים, אין זה עניין של השקפה אישית, מוסרית או פוליטית, אלא אנו בוחנים את המקרה לגופו, ובודקים מה נאמר בתורה על כך או בדומה לכך. וכך לדוגמה במקרה של גופת המוזיקאי התל אביבי, ננסה לראות ע"פ המעשה של ר' עקיבא בבני ברק דאז, כיצד היה פוסק היום בתל אביב.

פראג, אמצע המאה ה-18

בביתו של הרב יחזקאל לנדא – מגדולי רבני אירופה דאז, מחבר הספר “נודע ביהודה” בו הוא עונה תשובות לשאלות בנושאים הלכתיים בכל נושאי התורה. הגיע מכתב מאנגליה – בלונדון נפטר יהודי לאחר נסיון ניתוח כושל בחולי כיס המרה. הרופאים שאלו את רבני העיר האם אפשר לנתח את הגופה לצורך לימוד על המחלה, ורבני העיר חלקו בדבר, והבינו שצריך להתייעץ במומחה גדול מהם והחליטו לשלוח מכתב לרבה של פראג. הרב לנדא קרא את המכתב בו פורטו דעות הרבנים לכאן ולכאן בעיון רב, ולאחר שנשא ונתן בדבר השיב להם תשובה. המבוססת על המעשה של רבי עקיבא.

וכך השיב – מהמעשה של ר' עקיבא ניתן לראות כמה דברים. יש להתבונן מדוע ענה ר' עקיבא תשובה שונה לכל אחד מהצדדים, לדודו של היתום הוא ענה שאין הוא רשאי לנוול, לעומת זאת לשכנו של היתום ענה שגם אם יוציאו את גופתו הסימנים משתנים במיתה ואי אפשר להביא מכך ראיה לגילו של היתום. הרב לנדא הסביר כי התשובה לדוד היתום, הינה שבתור קרוב משפחתו, יש עליו איסור להוציא ולנוול את גופתו, גם אם הדבר יגרום לו לרווח כלכלי, כיון שבתור קרובו הוא מחויב בכבודו. ועוד הסביר הרב לנדא, כי לשכן ענה כמו שענה, כי באמת בתור קונה הירושה, יש לו זכות לבדוק את הגופה, ואין לחשוש בכך לניוול הגופה, כיוון שהיתום עצמו התחייב על העסקה, וצריך היתום להוכיח

שהוא אכן בגיל המתאים. אך כיוון שעקב המיתה ישנם שינויים ביולוגיים בגוף, אי אפשר להביא ראיה לדבר ולכן אין תועלת לנתיחה, ומכאן שכאשר אין תועלת ממשית בנתיחה אסור לנתח את הגופה עקב פגיעה בכבוד הנפטר.

למסקנה מביא הרב לנדא שני דברים עיקריים, הראשון הוא שקרובי המשפחה מחויבים בכבוד המת, ואין הם רשאים לנוול את גופתו אף לצרכיהם. והשני, הוא שניתן לנתח גופות לצרכים מסוימים, כגון חובות של המת כלפי אנשים אחרים.

בנוסף מביא הרב לנדא עוד מעשה מן הגמרא בו מסופר על רוצח שרצו להצילו מעונש מוות ולהוכיח שהאיש שרצח היה גוסס ואז העונש אינו כה חמור, ולעתים אף פטור מעונש. ואמר הדיין שבאמת עקרונית אפשר לנתח את הגופה ולבדוק אם היה גוסס או לא, אך כיוון שהרציחה גרמה להשחתת הגופה, הראיה מניתוח הגופה לא תהיה קבילה בדין, ולכן אין

לנתח אותה. ממעשה זה רואים שאפשר לצורך הצלת החשוד ברצח, שזהו פיקוח נפש, לנתח גופות, ואין בדבר פגיעה בכבוד המת. ומוסיף שאפילו להפך, כבוד הוא לו למת שינצלו אנשים על ידו.

ולכך לבסוף התיר הרב לנדא לנתח את גופת החולה משום פיקוח נפש, בתנאי שיש אכן חולה עם מחלה דומה בנמצא, כי לא כל ניתוח נחשב צורך פיקוח נפש, אלא

רק כאשר ישנם חולים הזקוקים לרפואה הנלמדת מניתוח זה, אך ידיעת רפואה כללית, שניתן להשיג בדרכים אחרות, אין היתר לנתח בשבילה.

חזרה לתל אביב. מהמעשה של רבי עקיבא, ומהסברו של הרב לנדא על המעשה. למדנו שאכן מותר לנתח את הגופות כל עוד ישנה תועלת של פיקוח נפש, או תשלום חובות המת. וכך גם לצורך תועלת פלילית כגון תפיסת רוצחים או מחבלים, ואין בכך משום ניוול המת. אך במקרה שלנו, בו לא ידוע שלמוזיקאי היו אויבים ששאפו לרצחו, ובנוסף למוזיקאי היתה היסטוריה של מחלות נפש העלולות להביא להתאבדות, ספק אם נתיחה תביא תועלת מסוימת מעבר לסיפוק הסקרנות. בנוסף למדנו מתשובת רבי עקיבא לדודו של היתום, שעל קרובי המשפחה ישנו חוב בכבוד המת, כך שהמשפחה הדתית של המוזיקאי, לא היתה יכולה להסכים לניתוח אף אם היתה רוצה בכך.

גם אם אין בדבר זה תשובה מספקת לטענות המשטרה וחבריו המוזיקאים. אך הדבר מגלה על דעת התורה בנושא, ונותן לנו חלון הצצה כיצד הרבנים וחכמי התורה מקבלים החלטות על פי התורה בדרך לימוד בתורה שבכתב ובתלמוד, ודימוי מקרים המתרחשים במציאות ללימוד זה, כאשר אין הדבר תלוי בהשקפה אישית. כך שכל יהודי באשר הוא יכול לקבל את החלטותיו על פי דברי התורה בכל נושא ובכל עניין, מזמן מתן התורה בסיני ועד ימינו אלו, כאשר הוא מונחה על פי הוראות התורה, דרך חמישה חומשי התורה, נביאים, כתובים, המשנה, התלמוד, וכל שרשרת מסירת התורה שבאה לאחר מכן העוברת מפי רב לתלמיד, והינו מחויב אליה.

■ אור הלברסברג
halbersberg.tr@gmail.com

רבי עקיבא

רבי עקיבא, בנו של גר צדק. נולד בשנת ג' אלפים תש"ס (0 לספירה). תמיד היה איש מאמין, ובעל מידות טובות. בצעירותו למד תורה נביאים וכתובים. אך משנה וגמרא לא ידע, בנוסף היה שונא את תלמידי החכמים והרבנים משום שחשב שהם מתגאים על עמי הארצות בתורתם. לאחר מכן מצא עבודה בתור רועה צאן שכיר אצל עשיר בשם כלבא שבו, והיה רועה מסור שדאג לכל כבשה ועז כאילו היו ילדיו. רחל, בתו של כלבא שבו, ראתה את מידותיו הטובות, והתנתה שאם שילך ללמוד בישיבה תנשא לו. וכך הם התחתנו בסתר כדי שאביה לא יכעס שהתחתנה עם עני עם הארץ כמוהו. אך לבסוף הוא גילה זאת, וגירש אותם מביתו, ונדר שלא תקבל ממנו כסף. כך הם גרו במחסן של תבן ועקיבא עמד בהבטחתו והלך בגיל 40 ללמוד בישיבה.

יום אחד בהיותו בישיבה ראה באר מים, ותהה מדוע האבן שלידה שונה משאר האבנים באזור. אמרו לו שהמים שנופלים עליה בכל יום שחקו אותה. מיד אמר אם כך המים הרכים עושים לאבן הקשה, כך גם התורה תעשה לי על אחת כמה וכמה. וכך למד, התחיל בלימוד האלף בית מחדש אצל מלמדי התינוקות, עד שלמד את כל התורה כולה. ולאחר מכן הלך לישיבתם של רבי אליעזר ורבי יהושע. שם למד גם משנה וגמרא בשקידה, והתלמד אצל גדולי תלמידי החכמים והרבנים. לאחר שישב בישיבה שנים רבות, והתמיד בלימודו נהיה רב גדול בישראל, והקים ישיבה גדולה בבני ברק (של אז) בה למדו אלפי תלמידים. ולבסוף גם חמיו כלבא שבו חזר בו ושמח על כך שבתו לקחה לבעל תלמיד חכם ורב גדול בישראל. אף היה מקובל גדול, שרבי שמעון בר יוחאי הלך ללמוד אצלו מיד אחר חתונתו, והעיד על עצמו שכל מה שהוא למד בקבלה מרבי עקיבא זהו רק ככלב המלקק מן הים.

ה"נודע ביהודה"

הרב יחזקאל סג"ל לנדא, חי בשנים תע"ד–תקנ"ג 1793–1713. נולד בפולין בעיר אפטא, נודע בתור ה"נודע ביהודה" על שם ספרו בו הוא משיב לשואלים בנושאים הלכתיים. בנוסף כתב גם את הספר "ציון לנפש חיה – צל"ח" חידושים על התלמוד. בצעירותו עבר לעיר ברודי באוקראינה, והיה שם דיין כעשר שנים. עד אשר פסק דין אמת כנגד גביר העיירה למרות האיומים עליו, והגביר הבריה אותו ואת שני הדיינים הנוספים מהעיר. היה רבה של העיר יאמפול שבאוקראינה ולאחר מכן עבר לפראג, ושימש כרבה במשך 40 שנה עד יום מותו. בפראג הוא היה הדיין, ואף פתח שם ישיבה והרביץ תורה לתלמידים. בנוסף הנהיג תקנות רבות בציבור, שהמפורסמות בהם היא הגבלת הבזבזים בארועים ושמחות, כדי לא להגרר לתחרויות ראוותניות בין אנשי הקהילה.

כל שנה היה משמש כחזן בבית הכנסת של פראג בראש השנה ויום הכיפורים, והיה אומר הכל במנגינה מיוחדת. פעם אחת, אחד הקבצנים בעיר, החליט שבעזרת חיקוי הרב הנערץ של העיר יוכל להרוויח קצת יותר פרוטות. וכך כשהיה מקבץ מדלת לדלת היה מחקה את החזנות של רב העיר. בהתחלה הוא אכן הרוויח יפה מהדבר, אך נתקל בכמה בעלי בתים שהתייחסו אליו בצורה נוראה בטענה כי בחקויי החזנות הוא מבזה את רבה של העיר, הקבצן מצידו טען ואמר להם שלרב בטח לא אכפת שהוא מחקה אותו ובוודאי אינו מקפיד על כך. עדיין הם כעסו עליו ודרשו ממנו להפסיק. מה עשה? הלך הקבצן לרב לנדא בעצמו, וסיפר לו את הסיפור, כיצד בזכות החיקוי הוא מצליח "להתפרנס" יותר ברווח. שאל אותו הרב מה שמך. "חיים" ענה לו. מיד הוציא הרב לנדא דף מכתבים וכתב לו, "אני יחזקאל לנדא רבה של קהילת פראג נותן רשות לך" חיים הבדחן לכלכל חייו וחיי בני ביתו על ידי "מכלכל-חיים" (חלק מתפילת יום כיפור) שלי" וחתם לו. כך לימד אותו ה"נודע ביהודה", לשבור "מוסכמות", לתפוס את העיקר ולהוציאו מהטפל.

אל ארץ חדשה

לה אץ יכול אעלות רבי אעצת? אהראות שיש לעבר, עמיק, פנימי. שזה לא הא
זלא, שיש לתחת לקור לים חיים, לתקום, להתקיים אהרות נפש ללא. אלא
ריאץ זה הא תחולות והחלשות.

← יום חדש

כבר עברו כמה חודשים מאז שחזרתי. ההורים לוחצים שאתחיל להראות כמו בנאדם. אמצא עבודה נורמלית, לימודים, אסתפר, ואולי שגם אחליף את בגדי הסחבות. הם רוצים לראות אותי מסודר, מכל הבחינות. אמא מצלצלת כל כמה שעות לבדוק שהכל בסדר, אני לא יודע מה לומר לה, עד כמה אפשר לשתף? אני לא חושב שהיא תבין.

אני זוכר את הרגע שהגעתי, כמובן שלא סיפרתי להם שאני מגיע, כדי להפתיע. ירדתי מהמטוס ובמהירות רצתי לעבר

תחנת המוניות. "מונית!!!!" כמעט שצעקתי את זה בהינדו, אחרי כ"כ הרבה זמן העברית מתחילה להפוך למעין מיקס של מילים מכל המדינות והאנשים שפגשתי. מיהרתי לעלות למונית וליבי איתי במרוצה.

נסיעה לא ארוכה מידי, אך מספיקה כדי לתת זמן למחשבות לרוץ לכל הכיוונים. לא ראיתי אותם הרבה זמן, אני מתגעגע. עברתי הרבה בדרך, השתנתי, מצאתי משהו אמיתי בחיים, רציתי לצעוק את זה ויותר מכל רציתי לשתף אותם, לפתוח בפניהם את הלב.

הגעתי לבית הדירות המפואר, מבצר תל אביבי ששומר על יושביו. אני יורד, מסתכל סביב ומרגיש כמו תייר. כאלו מעולם לא הייתי פה. עולה מהר הביתה, דופק בדלת, למה הם לא עונים? דווקא עכשיו? אני רק רוצה לראות את פניהם, שיראו את פני, להתחבק ולהתרפק אחד על הכתפיים של השני. אני מתגעגע.

נזכרתי שנמצא שם במזוודה מפתח שמסתובב בשנה האחרונה בין התיקים, הוא עבר מפינה לפינה ומתיק לתיק, כל פעם לפי הצורך. אני פותח את הדלת ויש אור בבית, אבל אף אחד לא נמצא. מניח את התיקים בחדר הישן, אמא האהובה, שמרה שם על הסדר לרגע שאחזור. התיישבתי על הספה. ספה חדשה, גדולה, ואני יושב וחושב, מצפה...

הדלת נפתחת והם נכנסים, פוסעים לכיוון הסלון, אני מסתובב אליהם, הם מסתכלים עלי, אני רואה שהם מבוהלים. רגע עובר, רגע שנראה כמו נצח, הם מבינים שזה הבן וחיוך עולה על פניהם. אני קם ונותן לכ"א חיבוק, מקבל מאמא שתיים, חוזר לספה, שיחה קצרה, ולמיטה, סוף סוף אני בבית.

יום חדש, חוזרים לשגרה. אולי תלך להרשם ללימודים? עוד מעט מתחילה שנת לימודים חדשה. אתה לא יכול להשאר כך לנצח! איך תחיה? צריך עבודה! איך תקנה בגדים? בית? רכב? איך תפרנס משפחה? שמענו שנפתחה משרה חדשה... מסלול חדש באוניברסיטה... אוווווו!!!

מה כבר אפשר לומר? איך אני אגיד להם שזה כרגע לא בדרכי. כל מה שהם אומרים הוא נכון אבל איך אפשר לפנות את הראש למשהו אחר שכרגע אני לא מוצא איך לחיות את מי שאני? לא מי שאני בלבד, בחברה, במקום המגורים, בבית"ס שלמדתי וכו', מי שאני! מה שבוער בעצמותי, באמת.

העולם חוזר אבל אני לא. איך אפשר?! סוף גיליתי משהו אמיתי. אחרי כ"כ הרבה שנים של חיפוש, סוף סוף המציאות מתחילה להתבהר. הלב פועם בחזקה, לא נותן רגע מנוחה, מחפש איך לחיות עם דבר כ"כ לא מוגדר במציאות שאני מכיר. כרגע אין לי תשובות, אני מטייל ממחשבה למחשבה ללא כיוון ויעד ידועים אבל שלם בליבי שאני מוכן לתת הכל, ה-כ-ל! ללכת עם זה עד איפה שצריך כדי למצוא את המקום שבו אוכל לחיות את מה שגיליתי.

יום חדש. התחלנו להקים את העסק שתכננו בחו"ל, אֵלִי מטפל בכל הפרטים

הרשמיים, שיחות טלפוניות, פגישות עם מנכ"לים, פרסום וכו', ממש כמו בתכנית. אני מטפל בצד הטכני. הוא מנסה להכניס אותי לעניינים אבל אני כל הזמן מתחמק, אני צריך את הזמן הזה לחשוב, למצוא את הדרך.

יום חדש. בנחת והקשבה לכל רגע אני מתארגן ויורד לכיוון המחסן. מעמיס על האופניים הישנות את הציוד, עולה ונוסע. הראש מכוון לעוד יום עבודה, לכיוון הלקוח הראשון. אבל האופניים נוסעות לבד, לוקחות אותי לחוף הים, לקצה הדרום מערבי של העיר, ממש על גבול יפו, החברים קוראים לזה "חוף התופים". שם אני יושב וחושב, מחפש בדעתי דרך לחיים.

← המקום חדש

לחזור לאיפה שהייתי, לחברה, לעבודה, לתבנית שכולם שבוים בה, אני כבר לא יכול. ראיתי, הבנתי והרגשתי כבר יותר מידי, את הגבול הזה אי אפשר לחצות אחורה.

זה כמו שיתנו לך לטעום שוקולד מעולה, שבכל הזזה של לשון תוך כדי לעיסה ניכר שזה משהו שלא הכרת מעולם. מיד אח"כ יאמרו לך "אתה יודע שאין שום טעם לשוקולד הזה, זה הכל רק בדמיון שלך, במציאות שלנו אין כזה דבר". ואני מקשיב ומחייך ושואל, אין כזה דבר? הרי המתקת עדיין בפי, וליבי בוער מרוב התרגשות. טעם של קירבה גדולה, של אמת צרופה.

החלטתי. אני יוצא לדרך, למקום חדש. מקום שהוא לא רק כרים של דשא, למקום בו אמצא מקור מים חיים להרוות את

צמאוני. מקום בו כל המחשבות והמילים, מה שבתוך ליבי יתקיים בחיי. אל ארץ חדשה, "הארץ אשר אראד".

← לים חיים

הימים עברו, עברתי מהפך בחיי ומצאתי מקום חדש. התחברתי למקום שמרווה את נפשי. הגעתי לשיבה. מקום שתמיד היה נראה לי זר ומנוכר, התגלה כמקום שמלמד ומאפשר לחיות חיים רוחניים, חיים של קדושה וטוב.

במבט לאחור אני מתבונן ושואל, מה באמת נתן לי את הכוח והאומץ לעשות כזה שינוי בחיי? היו שרצו לתת כל מיני הסברים סוציולוגיים, פסיכולוגיים או אנתרופולוגיים. אבל אני חושב שההסבר האמיתי נובע מנקודה הרבה יותר פנימית ושורשית...

← מתחילים ללאה

אם מסתכלים על הטבע, רואים שיש מאות אלפי עופות שנעים למרחקים של עשרות אלפי קילומטרים, רק כדי למצוא מקום להתיישב בו. בקיץ מגיעים למדינה אחת ובחורף למדינה אחרת, נעים במרחבי העולם שכל מטרתם היא רק מציאת מקור מים זמין על פני השטח.

אף אחד לא סיפר להם שאם הן היו נשארות במקומן וחופרות 30 מטר בקרקע הן היו מוצאות מים. אבל באמת הן לא יכולות לחפור ולכן ניזונות רק ממה שנגלה לעיניים, מה שעל פני הקרקע. הן לא יכולות, אבל אנחנו?

בטבענו אנחנו מחפשים יציבות. אותו רצון ליציבות מעורר פחד משינויים ולכן אנחנו עושים מאמצים גדולים לחיות את חייו בתוך הגדרות ברורות ולא משתנות. מה שנותן מקום לתחושה של בטחון ומחשבה שלא יהיה זעזוע שיערער את אותה יציבות.

משום אותו חשש אנחנו מעדיפים לשים את אמונתנו וביטחוננו במה שנראה לעינינו ושכלנו, ומשום כך נאלצים לצאת למסעות נדודים בחיפוש אחר מקורות מים רחוקים. למרות יכולתנו להתבונן ולראות לעומק אנחנו בוחרים לשים את עינינו וליבנו על כרי הדשא ולהתעלם ממקורות המים החבויים. אבל באמת החיים מלאים בכל רגע ובכל פינה, וכל מה שצריך זה רק להשתחרר מהחבלים שכובלים אותנו לאדמה ולהצטייד בכלי חפירה מתאימים.

← ההסתרה למתן ההסתרה

מאז בריאת העולם האדם ידע שיש בורא לעולם. אך לאחר כמה מאות שנים, בדורו של אנוש (הנכד של אדם וחוה), העולם עבר הסתרה גדולה. משום שאין לקב"ה גוף ולא דמיון התקשו בני אותו דור ליצור קשר ולבקש בקשות מהקב"ה ולכן חיפשו דרך בה הפניה לבורא העולם תהיה במפגש ממשי.

משום שגרמי השמים הם שליחיו של הקב"ה פה בעולם (שמש להאיר את היום וכו') החליטו בני אותו דור לכבד את אותם

שליחים ולהעביר את בקשותיהם דרכם. כדי שאלו יעבירו את הבקשות לקב"ה. באופן הזה של פניה ממשית דרך גרמי השמים הוקלה עליהם ההתקשרות עם בורא עולם.

לאחר כמה דורות אותו כבוד שניתן הפך לטקסים ומנהגים שונים ומשונים. וההתמקדות בקשר מול גרמי השמים השכיח מליבם את זה שיש בורא ומנהיג לעולם. מתוך חשש מהלא נראה ולא ידוע הם התמקדו רק במה שגלוי ונראה לעיניהם, עד שזה הפך להיות עיקר ולא אמצעי, ונשכחה האמת.

ובדומה לכך, גם אצלנו היום, מתוך חשש מהלא נודע, אנחנו מציירים את חייו מתחילתם ועד סופם, מתכננים את צעדינו ועתידינו אל תוך מסגרת ברורה. מקבעים את חייו תוך כדי מניפולציה מחשבתית שצורת חייו הנוכחית היא הנכונה. עם הזמן אנחנו מתאימים את רצונותינו ועצמויותנו לאותה מסגרת ובכך הופכים את אותה מסגרת לעיקר ואת אותה רגילות למציאות הבלעדית. עם הזמן

אנחנו מאבדים את עצמנו, את חייו ותכליתנו הנשגבה שמשמים מייעדים לנו.

← חלל

אז איך יוצאים מתוך החושך?

כמה דורות אחרי דור אנוש, בשנת 1948 לבריאת העולם, נולד אברהם אבינו, לבית משפחת תרח. הוריו של אברהם היו תוצאה של אותו דור חשוך ולכן גם אביו של אברהם הנהיג את ביתו סביב עבודת האלילים. אבל ליבו של אברהם בער לחפש אחר האמת, וכבר מגיל צעיר היה תמיד משוטט בדעתו.

ישנן מדינות שאוסרות שוטטות, ואולי זה מובן, אנשים שהולכים ברחובות ללא כל יעד? ללא כל תכלית ברורה? נשמע מוזר ואולי קצת מפחיד. באמת זה קשה להבין מהי שוטטות, שהרי גם כשאנחנו הולכים לשאוף אויר במרפסת יש לנו יעד ברור. אבל אברהם היה משוטט בדעתו, נע הלך ושוב משאלה לתשובה, מהבנה להבנה, מעבודת אלילים אחת אל השנייה, ללא יעד ברור, ללא מסגרת מתוכננת מראש, כשכל מה שמניע אותו זה הרצון למצוא אמת.

בחיפושיו הוא לא היה מוכן להיות כבול לחברה, לתרבות, להרגלים שלו ושל הסביבה ואפילו לא לטבע הפיזיקלי. הוא היה מוכן להשתנות באיזה אופן שידרש רק כדי להתחבר לאמת ולגלות את תכלית חייו. היום קוראים לאנשים שרוצים להתנתק ממסגרות ושוללים אחידות

”אנרכיסטים” או ”פוסט מודרניסטים”, אצלם עצם ביטול המסגרת הוא תכלית אבל אצל אברהם (להבדיל) ההתנתקות זה רק ההתחלה, זה הסולם להתרומם מעל הכל כדי להתחבר ולמצוא אמת.

עבר זמן ומקומות רבים בהם אברהם חיפש את מבוקשו. תוך כדי שהוא מסיר מעליו את האבק הישן של התפיסות החברתיות מהן הוא מגיע ומרומם את עצמו מעל אותו דור חשוך, הציץ אליו בעל הבירה. הוא לא נפל בשבי הנראה של כרי הדשא היבשים מצמא ומצא אמת לאמיתה. אברהם גילה שיש בורא ומנהיג לעולם ותכלית נשגבה לכל פרט בבריאה, מקור מים חיים שמחיה את הגוף והנשמה.

הבנת שיש בורא, התרוממת מעל הכל וראית שיש תכלית אבל הקושי הכי גדול מתחיל רק בשלב הבא. שלב ההליכה. אברהם הבין שיש בורא לבריאה אבל ליבו עדיין לא מניח ודעתו לא שקטה, ועכשיו הוא מחפש את מסלול ההליכה לאותה תכלית נשגבה, לצאת מחיים של אפילה לאורה.

← ניסיון

נסיון הוא קושי. מציאות שאתה נכנס אליה, ומבין שאתה צריך להתמודד. להגביר את האמונה ולהעצים את הביטחון, למרות שלא רואים את הסוף, לא ברורה התוצאה. ואולי גם הסטטיסטיקה תראה הפוך, ולמרות הכל להאמין שגם זאת לטובה.

הניסיון הראשון שאברהם מתמודד איתו נאמר בפסוק ”לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אֶפְרָיִם.” לך לך!!!!. הוא הפסוק הראשון שדרכו התורה מתחילה לתאר לנו את חייו של אברהם, נכון שלא משם התחילו חייו אבל משם התחיל הפרק המרכזי שממנו אנו לומדים. מה הניסיון הכל כך גדול שאברהם צריך לעמוד בו?

ממבט שטחי נראה שתחילת הפסוק מורה על עיקר הניסיון. שה' מורה לאברהם "לך מארצך וכו'". אברהם מתבקש לעזוב את ביתו, משפחתו, החברים, השכנים, ארץ מגוריו וכל שאר חייו הקודמים, לעזוב ולהתחיל חיים חדשים. וזה באמת קושי גדול.

אבל אברהם בשלב הזה כבר יודע שיש מנהיג ובורא לעולם, יודע שיש תכלית לחייו והאמונה ברורה בדעתו ובוערת בליבו. לכן למרות הקושי הגדול ברור

לו שאין לו מה לחפש בביתו ובעירו שהרי שם כולם היו עובדי אלילים.

גילית אמת? הבנת שחייך שייכים למשהו גדול יותר? נבראת כדי לקיים תכלית מיוחדת וייחודית, חלק מהתכלית של כל העולם? אם במקום שבו אתה נמצא לא ניתן לקיים את תכליתך צריך לקום וללכת. זה ברור. ואולי אצל אברהם הדברים כבר כ"כ ברורים כך שנראה שאין פה בכלל ניסיון.

אז באמת עיקר הניסיון מתחיל רק לקראת סוף הפסוק שה' מורה לאברהם ללכת "אל הארץ אשר אֶפְרָיִם". כי לקום ולעזוב זה אולי קל אבל לאן הולכים מפה?

ה' מורה לאברהם להתחיל ללכת אבל לא נותן לו מסלול, לא תכנית זמנים מסודרת ולא יעד מוגדר מראש. אחרי הקושי לקום ולעזוב את חייו הקודמים הוא מתבקש גם לפסוע אל עבר מקום ועתיד לא ידועים. רגע לפני היציאה למסע אברהם עומד במקום בו עברו נראה כריק גמור ועתידו חשוך ולא ברור.

אברהם מחליט לצאת לדרך תוך כדי התנתקות מוחלטת מכל מסגרות חייו הקודמות עם גמישות ומוכנות לקבל את מה שיקרה בדרכו. ליבו שלם בידיעה שלאן שה' יוביל את רגליו, איפה שתמצא האמת, שם הוא יהיה. העיניים נשאות מעלה מקווה להכוונה, הרגליים פוסעות בשבילי העפר מתוך חוסר ידיעה לאן הדרך מובילה. הוא משאיר מאחריו את כרי הדשא המטעים את העיניים ויוצא למסע חייו, כדי להישאר מחובר, מחובר למקור החיים, מחובר לה'.

← נח לאמונה...

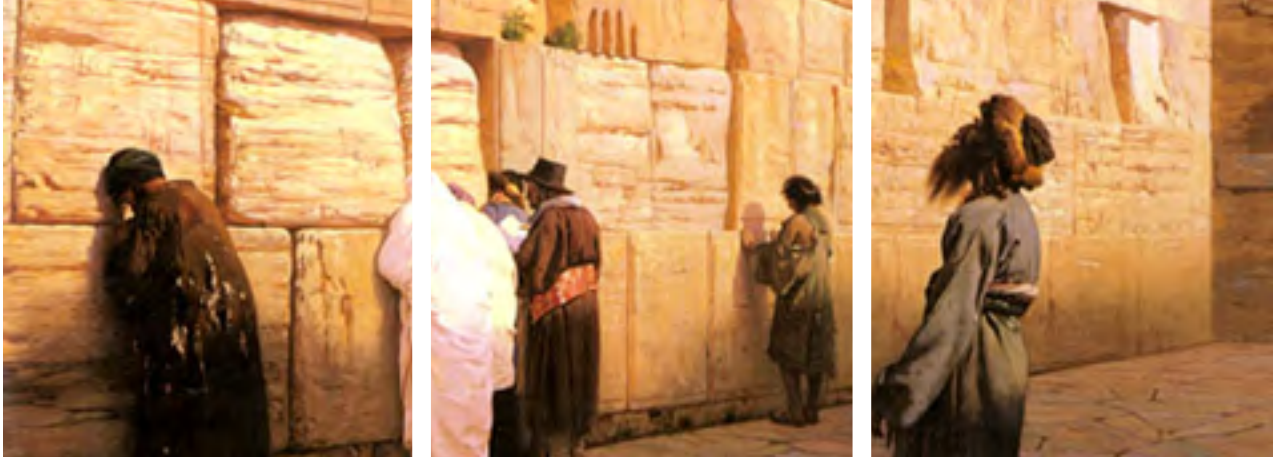
לפני כ-3 שנים קיבלתי טלפון בהול – "תגיע מהר אחותך ילדה". כשהגעתי ראיתי ילדה קטנה מבצבצת מתוך ידיה של ילדה קטנה אחרת. כבר אז העיניים החדשות שראיתי מולי האירו את אותה תמימות שתמיד ראיתי אצל אחותי. עם החודשים שעברו ראיתי איך לאט לאט מתפתחת לפני ילדה שדומה לילדה אחרת שאני מכיר כבר קרוב ל-30 שנה. אותם תלתלים, אותו חיוך, אותו רצון בוער

וכנות שמכניעה את הלב. הבת כמו האם..

את אותו כוח שהיה לאברהם אבינו למסור את נפשו לחפש אמת, לצאת מהמסגרת וללכת אל ארץ חדשה, לפלס דרך בתוך מציאות של חושך והסתרה, הוא נטע בלב בניו, בלבנו.. בלבי (מעין תורשה רוחנית). הכוח להתרומם מעבר לטבע, מעבר לכל מסגרת, מעבר לחושך. אל עבר האור. הכוח להפוך ליהודים שתעודת הזהות שלהם זה לא חתיכת נייר ואפילו לא כמה מספרים, אלא מהות פנימית, עמוקה וייחודית ששורשיה מחוברים עד למעלה, עד לה'.

כל מה שנדרש מאיתנו זה להרים את העיניים לשמים, מעל התרבות, מעל החברה, מעל הטבע. להבין שזה הכל תלוי בבחירה, לשחרר את החבלים ולהתחבר, לתת לדרך שאברהם אבינו סלל בחייו להוביל את חייו. אל ארץ חדשה, ישנה, שלי ושלך.

■ תומר יעקובוב
tomery.tr@gmail.com

טעיתו. לאחר זמן התחילו להגיע שמועות שקרה "נס". ועדיין לא ידעו האם יחזור לעצמו, איך יתאושש מפגיעה מוחית כל כך קשה. לבית לוינשטיין שברעננה כבר הגעתי. ומבלי לחשוש למלעיגים אמרתי לנוכחים שאין לי ספק שזה בזכות התפלות שלי ושל בני הישיבה. שהרי לרופאים לא היו יותר מדי מילים טובות וגם הם אמרו: תתפללו. אולי התכוונו כמו אלו שנזכרו בסעיף הקודם ואולי יותר מזה. כי הם הרופאים, תהיה אשר תהיה, אמונתם, יודעים מנסיון שקורים "ניסים רפואיים" שלא בשליטתם (ולפעמים למרות שליטתם). להפתעתי התגובה לא היתה שלילית. רק כשנוכחתי שהחבר הוותיק יצא מכלל סכנה. ועוד תקופה לא קצרה של התאוששות וכו' הורדתי אותו מרשימת הדחופים.

שוק והלם אינם לשון גזימה. אמנם באחד מחילופי הטלפונים בהמשך (אימייל, כבר אמרנו?) אמרתי לאחד החברים הדואגים: אני אעשה את חלקי, אבל דעו לכם שמחלקת התפילה שייכת לכל אחד באשר הוא שם... ומיד בסמוך התחלתי להתפלל בכל הזדמנות ובאופן נמרץ (בתוך התפילה בברכת רפאנו, שלש פעמים ביום. פרקי תהילים ועוד דברים שהשתיקה יפה להם, כידוע ל"יודעי ח"ן" ואנשי מודיעין ותיקים). אבל לא סמכתי רק על עצמי אלא הפעלתי את המחלקה/פלוגה/סיירת של ישיבת בנין ציון. אם זה בפתק על לוח המודעות המבקש ממני שיכול להתפלל (עם שמו ושם אמו). אם זה באמירת שניים או שלשה פרקי תהילים אחרי תפלת הציבור של הישיבה (הן קל כביר לא ימאס² תפילת רבים. ועוד נשוב לכך בהמשך). עשינו זאת בהתמדה וברצינות ובכוונת הלב.

בקשתי (בטלפון, כמובן) רשות מהמשפחה להגיע לביה"ח (טיפול נמרץ, מורדם, מונשם) אבל נאמר לי בשם המשפחה שאין מה לבא כי הוא אינו יכול לשוחח (נשיטא). לא באתי (אם כי רציתי לבא ולהתפלל עם תהילים ליד מטתו ממש בהיותו מונשם ומורדם. אבל לא היה "כח" להסביר או להתוכח, אז ויתרתי. אולי

כזה היה הטלפון (וגם אימייל, קוראים היום לטלפון של פעם) שהגיע באחד האמששים. אמנם לא אני עניתי כי קצת קשה להשיג, אבל דרך אתר הישיבה הרשום גם בגליון שלפניכם. הוא הגיע מאחד מחברי הילדות שלמד איתי בפנימיה הצבאית שליד ביה"ס הריאלי בחיפה. ואח"כ עוד אחד ועוד אחד. כנראה שזה כבר לא טעות מקרית.

"אתה זוכר את פלוני בן המחזור שלנו?" (שאלה רטורית, כמובן). "אז קרתה לו תאונת דרכים קשה. הוא שוכב עכשיו בבית החולים... מחוסר הכרה ומונשם. הרופאים לא נותנים הרבה סיכוי." מכיון שזה שייד ל"מחלקה" שלך (כך הנוסח. כנראה אני מפקד מחלקת/פלוגת/סיירת וכיוצא בזה של מתפללים. כומתה בצבע...) אנו מבקשים ממך/מכם להתפלל עבורו... מלות ברכה לסיום עם ד"שים וכאלו.

הייתי בשוק, בהלם (כנראה שניהם יחד). כי אותו חבר פלוני אחרי הרבה שנות חוסר קשר (טבעי. הרי כל אחד הלך לדרכו. כל טוב ובהצלחה) צנח לו על מפתן ביתי (אחר תיאוס קצר, כמובן) לשיחת נפש של כמה שעות כולל העלאת זכרונות (שכוללת פחות או יותר את רוב הצמרת הבטחונית של היום). וזמן קצר לאחר מכן הידיעה הנוראית הזו. לכן

א "אנחנו מתפללים בשביל הפצועים"¹

אמרה מגישת החדשות, הכתב לעניני בריאות, שר הבריאות, שר הבטחון, הסופר השמאלני, יו"ר הכנסת, ראשת האופוזיציה, מזכיר הממשלה. אין כאן מחוק את המיותר. אבל יש כאן הוסף לרשימה. אם אחד מהם יתעקש אוריד אותו מהרשימה כדי לא לפגוע בכבודו. אין צורך לחפש את כיסוי הראש אצל אחד הדוברים האלו. זה לא צביעות ולא התחנפות. זה לא שקר אבל גם לא כל האמת (בקריטריונים המחמירים שלה).

מאידך, לא תשמעו משפט כזה מרב (אמיתי) או אפילו חבר כנסת חובש כיפה. אלא אם כן, אכן ארגנו מנין מתפללים (בכותל למשל או בבית הכנסת) או לפחות הדובר אכן מתפלל ומזכיר את השמות הרלוונטיים או לפחות אומר כמה פרקי תהילים (ועם התפילה הידועה אחרי אמירת כד וכך פרקים או ספרים).

מה ההבדל? הבנה והתיחסות שונים למושג התפילה ומהותה. ולא דוקא חילוק בסולם הצדקות. אמנם גם חילוק כזה ישנו אבל הוא כבר מתיחס לאלו אשר מבינים על מה מדובר ואולי נחזור לזה בהמשך.

2. טלפון מפגיש מאי שם בהסטוריה.

קורה לכם לפעמים? כנראה. זה מפתיע ומרגש בדרך כלל. לפעמים מציף תחושות ישנות ורגשות ששקעו באבק ההסטוריה האישית. פעם לטוב ופעם למוטב.

משכן

גפלה

נצח או קצו?

האם זה לאוונטי?
בידידן התקשורת

איזה מפגש שייכת?

מסורת וקבלה

אני מוכרח לציין. התקופה הארוכה שהיה פלוני "מונח על שולחני" (באנגלית זה משמש גם לאופציות בהקשר לגרעין האיראני), הוא נכח עמוק בראשי ולבי. הוא הפך אצלי לחלק מהמשפחה המורחבת. לא שהוא יודע את זה. כי אלו דברים ששותקים אותם. אבל לכם, הקוראים, אני מספר. לא רק כח ריפוי יש לתפילה אלא גם כח מדבק, מאחד, מקרב. כח של אהבה. שהרי את הלב והדעת מסרנו עבור פלוני.

**ז. אבד שליט³ והפני
הי"ד. שני בני אדם מפלה
אחד.**

גלעד שליט שליט³ א. הפך להיות "הבן של כולם". "הילד של המדינה". למה? בגלל החשיפה העצומה לתקשורת שעסקה ועסקה בעניינו ובמאבק סביבו בלי סוף (ובלי קשר לויכוח הלגיטימי על שחרור מחבלים וכו'). כלומר במדה מסוימת וקצת צינית, התקשורת הפכה אותו לכזה. אבל אצלי,

אצלנו (על כל הפירושים) הוא הפך להיות "הבן" "הילד" וכו' משום שהתפללנו עליו. הזכרנו אותו בתפלות שאחרי תהילים בקבר רחל בערב ראש השנה עם תקיעות שופר, הקדשנו שיעורים לזכותו, רבנים ותלמידי חכמים מכל העדות והחוגים הזכירו אותו ובקשו עליו. את הלב נתנו בשבילו.

נכון, במקרה זה היו פעולות עם "תג מחיר" שהביאו לשחרורו. אבל כח התפילה הועיל. אמנם לא תמיד יש התחיבות ואיננו יודעים חשבונות שמים. מתי נגזרה גזירה ומתי הענין עומד לפתחינו. סיכם והגדיר זאת בצורה מופלאה וכואבת כל כך, אביו של נחשון וקסמן הי"ד שאמר: מותר לפעמים לאבא לומר לא. כאב עם השלמה של אמונה בבורא העולם.

אני זוכר את אותה שבת איד הרעשנו שמים וארץ בתפילות עברו. ובמוצאי שבת באה הבשורה הרעה. התפילות לא שבו ריקם ולא עברו למפלגה אחרת

ב"הסכם עודפים". הם באו מהלב, נכנסו אל הלב ואל "אוצר תפלות ישראל" לזכותו.

גם אצל נחשון וקסמן, אלו היתה מצליחה פעולת החילוץ (שגם בה נהרגו) היה אפשר לטעון שזה לא בזכות התפילה אלא בזכות הקומנדו של צה"ל. ולחילופין גם המו"מ לשחרור גלעד יבדל⁴ יכלה להכשל (והרי נמשכה כל כך הרבה זמן).

כי אין ויכוח מה יותר מועיל. זו התפילה שעולה לשמיים וזו השתדלות המוטלת כחייב על יושבי הארץ. והרי הם צריכים סייעתא דשמיא. כמו שאין ויכוח מה מועיל יותר הפעולות שעושים הרופאים (ניתוח, החייאה וכו') או התפלות. באמת גם המתפללים לא פטורים מלהשתדל וגם הפועלים אינם פטורים מלהתפלל.

לפני כל אחד מאלפי שיעורים שכבר מסרתי במסגרות שונות אני נוהג להתפלל תפילה קצרה. שהקב"ה יצליח את דרכי בשיעור שאני עומד לומר היום ובכל יום. שלא אבוש ולא אכשל לא בדבר הלכה

ולא בדבר...וישמחו בי חברי (איני מגלה כאן את נוסח התפילה שהיא אישית אלא את העקרון). ומאידך אני נושא תפילה זו רק ברדתי במדרגות בדרכי אל השיעור. וזה אחרי שעות (ולפעמים לילה שלם) של הכנה מיגיעת ומדוקדקת של הנושא הנדון. כי לא רק שאין סתירה או ויכוח אלא שהם שניים מהעמודים שהעולם עומד עליהם. "על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח". והרי תורה היא ללמוד וללמד, לשמור ולעשות. ועבודה היא להתפלל על פצועים וחולים ושבויים ונעדרים...וגם על התורה שלי או של אחרים.

3. כרום זולות: הדיסולנס.

כמובן, נאמן למקור ולכותרת הראשית, אלו מחשבות ולא הוכחות. ועל דרך זו אני משתף את הקוראים והמעוניינים בענין התפלה. הן ברמה האישית (קצת, מעט) והן ברמה המהותית של פרד"ס⁵ התפילה. פחות מטיפה שבים ופחות מטיפת דיו שבקולמוס. כי אין סוף מילים, דיו וקולמוסים עסקו בכתיבה ובע"פ על עניני התפילה. הלכותיה, יסודותיה וסודותיה. ספרים וחיבורים רבים שבכל דור ודור. ואין אנו ולא זה המקום לאלו. אבל משהו מהלב ומשהו מהדעת של "דברים העומדים ברומו של עולם" ובני אדם מזלזלים בהם.

סביב רשעים יתהלכו פְּרָם זָלוּת לְבָנִי אָדָם (ותהלים יב, טו). אמר ליה ההוא מרבנן...מאי "כרום זלות לבני אדם"? (למה התכוון דוד המלך בפסוק זה?) אמר ליה: אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהן... (מסכת ברכות דף ו ע"ב).

דברים העומדים וכו' כגון תפלה שעולה למעלה (פירוש רש"י על הגמרא שם). כלומר ישנו דיסוננס בין הזלזול מצד אחד שענינו להקל בדבר ולהמעיט בערכו (שלא לדבר על כפירה בו שאין דוד המלך עוסק בה כלל). זלזול כמו זול. שערכו מועט ולא שווה להשקיע בו וכו' ומאידך החשיבות האמיתית והרוממות של התפלה העולה מעלה אל בורא העולם. "כרום זולות". כרומו כך זלזולו. תפיסת פְּנִים לעומת תפיסת חוץ.

איד זה יתכן? יש כאן סתירה פנימית עמוקה עוד יותר. מצד אחד אנו טוענים (וזה פשוט ולא חידוש) שהתפלה שייכת לכולם. כולם ממש. וכונתי שכולם זה כולם. וממש זה ממש.

ומצד שני אנו טוענים (וזה לא פחות פשוט) שהפסוק והגמרא מדברים אל הדתיים שבינינו, אלו המתפללים, דוקא. איד יתקיימו ההופכים האלו? כי התפלה פונה אל הנעלם. אל הבורא שאיננו רואים. וגם על פניו איננו יודעים אם הוא שומע? ואם יענה לנו? ואם יעשה את בקשותינו ורצוננו? איננו מרגישים את זה בלב, מיד. וקשה לנו לעמוד לפני המלך כאשר איננו

רואים ומרגישים את המלך. מאידך יש לאדם באשר הוא הרגשה טובה כאשר הוא יכול להשיח את הרהורי לבו לפני בורא עולם כל יכול. זו הרגשה אישית של אינטימיות ומחשבה (גם אם בתת מודע) שאיני לבד בעולם. ככל שהאמונה והבטחון בו יתברך יותר גדולים וחזקים כך האינטימיות הזו תופסת מקום חזק יותר בלבנו.

לא לחינם אמרו חכמים⁶ על הפסוק: וְלַעֲבֹדוֹ כָּכָל לְבַבְּכֶם וְכָכָל נַפְשְׁכֶם (פרשת עקב. דברים יא, יג)⁷ איזו עבודה שבלב? זו היא תפלה. כי סתם "עבודה" היא סדר הקרבנות שבבית המקדש. והיא עבודה מעשית. ומה ענין של עבודה בלב? ואם כן חכמים השווו כאן את עבודת המקדש (והמשכן) לתפילה.

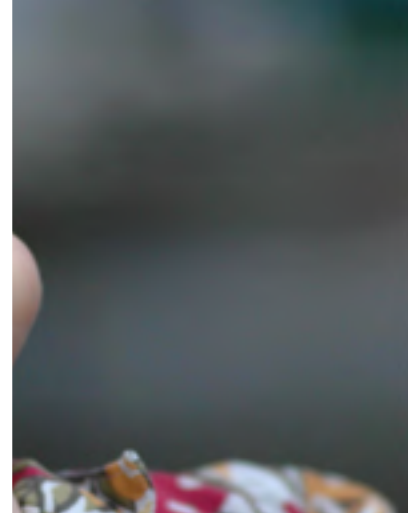
3. שיזכה לימים טובים וארוכים.
4. יבדל לחיים ארוכים.
5. פשט רמז דרש סוד.
6. ב-ספרי שהוא מדרש הלכה על ספר דברים.
7. והוא חלק מפרשת "והיה אם שמוע" הכתובה במזוזה וגם בתפילין.

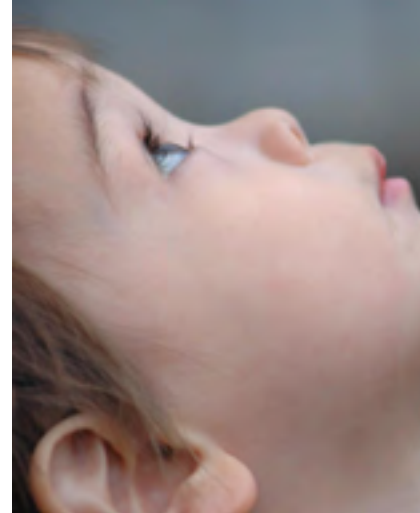
**גם אצל נחשון וקסמן,
אלו היתה מצליחה פשוט
הגיוץ היה אפשר אטעון
שזה לא בזכות התפילה
אלא בזכות הקומנדו של
צה"ל**

ה. הקון התפלות בישראל: דאוריאל או צירבן?!

על יסוד זה (האמור לעיל) תקנו אנשי "כנסת הגדולה"⁸ תפילות כנגד "תמידין"⁹. כלומר שלוש תפלות על סדר הקרבת התמידין שהיו קרבנות הציבור הקבועים כל יום. תפלת שחרית כנגד תמיד של שחר, מנחה כנגד תמיד של בין הערביים וערבית כנגד הזמן שהיו איברי התמיד מתעכלים על המזבח משך הלילה. הרבה הלכות תפלה וזמניהם תלויים בעניני הקרבנות הנ"ל. מהיכן היה כזה כח לחכמים לתקן חיוב תפלות (והנוסח שלהם הנקרא: "מטבע ברכה") לכל ישראל בכל התפוצות ולכל הדורות? השאלה הזו תתורץ ביחד עם תירוץ הסתירה (מחלוקת?) אשר טוענת לעומת זאת כי: "תפלות אבות תקנום"¹⁰ מחלוקת ודעות מנוגדות היא לגטימית, גם בהלכה וגם באגדתא. אבל מחלוקת במציאות? וכי לא היתה מסורת על תפלות מזמן בית ראשון. ולפני כן. וכי גולי בבל שבאו מארץ ישראל לא התפללו עד שבאו אנשי כנה"ג ותקנו?

יותר מכך הוא מה שאמר רבי יהושע בן לוי שהביא ראיה מפסוקי התורה (וחמש בראשית) על כל אחד משלשת האבות.¹¹ אמנם אפשר להתווכח על כל פסוק ומקור אבל אינו מסתבר וגם הגמרא לא הביאה ויכוח כזה. הרמב"ם מכיל בעצמו את הסתירה הזו. כי בהלכות תפלה פסק מפורש שהם כנגד תמידין: "וכן תקנו שיהא מנין התפלות כמנין הקרבנות" וכו'.¹² מאידך בסוף הי"ד החזקה¹³ מביא את הדעה הנגדית של "אבות תקנום": "...וכן היה הדבר בכל העולם עד אברהם... והוא

התפלל שחרית... ויצחק... הוסיף תפלה אחרת לפנות היום. ויעקב... והתפלל ערבית וכו'. וזוהי דעת רבי יהושע בן לוי. ואם הם חולקים במציאות איך אפשר שהרמב"ם יפסוק כמו שניהם יחד? אבל הסתירה הזו מלמדת על פתרונה וזה מדויק להפליא בלשון חכמים בגמרא. תפלות אבות תקנום... תפלות כנגד תמידין תקנום. רוצה לומר שאכן האבות תקנו את יסוד שלשת התפלות. כל אחד את תפלתו המכוונת כנגד מדתו.¹⁴ אבל לא תקנו אותם כחיוב. שכן לפני מתן תורה לא היו המצוות חובת הכלל אלא רשות היחיד.¹⁵

מאז התפללו בכל הדורות. ובודאי כל ימי בית ראשון (למעלה מארבע מאות שנה) במקביל להקרבת הקרבנות (ולא כתחליף). דוד המלך העיד על עצמו: תחת אֶהְבְּתִי יִשְׁטָנוּנִי וְאֶנִּי תַפִּלָּה (תהילים קט, ד). עוד לפני בנין המקדש. שמא תאמר: תפלה בעלמא הוא התפלל? לא כן אלא: עָרַב וְבָקַר וְצֹהֲרִים אֲשִׁיחָה וְאֶהְיָה וְיִשְׁמַע קוֹלִי (תהילים נח, חי). דניאל התפלל שלש פעמים ביום¹⁶ בבבל בהיותו שר בממשלת נבוכדנצר. ועל כך היתה עליו הלשנה מצד אויביו (הפוליטיים, יש לומר) עד שהושלך לגוב האריות המפורסם. שלא לדבר על תפלת משה ויהושע וכל הנביאים. כמו דוד המלך לפניו. וכמו כל ישראל.

הרמב"ם עוד הוסיף להכריע שתפלה היא מצוה מדאורייתא. "מצות עשה להתפלל בכל יום."¹⁷ וגם אם רוב הפוסקים וכולל מרו הבית יוסף בשלחן ערוך) לא פסקו כמותו. עכ"פ ודאי יסוד התפלה ושרשה הוא מן התורה.

לא הייתי כותב כל זה אלולי שראיתי לא פעם דברי שטות ובורות ההופכים את

"הרשת" לכוז שהחורים בה יותר גדולים מהחבלים ואפילו לויתן לא היה נלכד בה. ולפעמים אפילו חותמים בתאר "הרב".

ו. סוף התפלה.

רבינו האר"י ז"ל גילה לנו משהו מסודות התפלה. כוונות על כל מלה וברכה. איך לעשות עצמו מרכבה לשכינה וליחד את השם יתברך. הוא הראה את הדברים על פי הזהר והאדרות ובקבלה ברוח הקדש. הוא הראה את משמעות הפנימית של מטבע הברכה שתקנו אנשי כנסת הגדולה. הוא לימד את מעלות התפלה והמתפלל בכוונת הלב. והוא ביאר שהתפלה דומה למעשה בראשית שבה כביכול נבראים מחדש בכל יום. כמוכן, כל אחד לפי ערכו אבל העיקר הוא ש: רחמנא לְבָא לְבָא בְּעִי (הקב"ה רוצה את הלב). ועל זה אמרו: אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לאביו שבשמיים. ודאי ש"הוא" אינו צריך. אבל לא רק לתפלה אלא גם למצוות אינו צריך. אלא

הכל ענין אחד. שרצה הבורא ליכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות.¹⁸ והוא הדין שנתן לנו את הזכות להתפלל. וכאילו אנו שותפים בזה למעשה בראשית.

ז. נְצִיל או קְצִיל.

את זה כל אחד יחליט לעצמו. מי שאין אמונה כלשהיא בלבן, לבו לא יוכל להכיל תפלה. לא רק תפלות הסידור אלא אפילו מילים כמו "יהי רצון". כי איזה תקוה יש בלבן להענות. אפילו עובדי עבודה זרה הגרועים ביותר כמו נביאי הבעל של איזבל (והמוכרת מהשיר?) התפללו וצעקו בקול גדול. עד שבא אליהו בתפלתו והוריד אש מהשמיים לעיני רבבות ישראל ועכו"ם¹⁹ והמלך אחאב בראשם. אם נאמין שלכל "חד גדיא", יש "אחד אלקינו. שבשמים ובארץ". אז כל נוסח או מנגינה שנמצאים בתוכנו יוכלו לפתוח נתיב ישיר מלבנו אל אביו שבשמיים. ונאמר אמין.

■ הרב עמיחי הורוביץ
horovitz.tr@gmail.com

15. הרמב"ם בהלכות מלכים (שם) פירט את המצוות הנוספות שתקנו האבות. אנו השמטנו משום הקיצור.
16. בגמרא ברכות פרק חמישי (אין עומדין) דף לא, ע"א נאמר: יכול יתפלל אדם כל היום כולו? כבר מפורש על ידי דניאל: "וְיִזְמְנוּ תַפִּלָּה בְּיוֹמָא הוּא בְּרִיךְ עַל בְּרִכּוֹהִי וּמְצִלָּא וּמוֹרָא קָדָם אֱלֹהֵהּ" (דניאל ו, יא). יכול משבא לגולה הוחלה? (רק אז התחיל או חידש את התפלות) כבר נאמר: כָּל קָבֵל דִּי הֵינָא עֲבַד מִן קֳדָמְתָּ דְנָה (שם, שם). ופירושו: כמו שהיה רגיל מאז בעבר. דהיינו מזמן היותו בארץ ישראל כשעמד המקדש על תלו והקריבו קרבנות.
17. תחילת הלכות תפלה.
18. על פי משנה במסכת מכות דף כג, ע"ב.
19. עובדי כוכבים ומזלות.

"מַלְאֲכֵי הַנֶּחֱמָא אֵל בְּרַחֲמֵי
גוֹאֲלֵנוּ לְפָנֵינוּ יֵשִׁי
מֵאֲבוּנוּ אֵל אֲבִינוּ שְׂבַשְׁמִים"

אחת המילים היפות והמרעננות ביותר בלשון הקודש היא המילה אביב. פירוש המילה אביב הוא תחילת הביכור. באביב "הניצנים נראו בארץ ..." (שיר השירים ב' יב'), יש גילוי של חידוש. חודש ניסן הוא חודש האביב וזה מתבטא גם בשמו ניסן, ניצן. בחודש האביב יצאנו ממצרים כמו שכתוב "היום אתם יוצאים בחודש האביב" (שמות י"ג ד').

פרשת יציאת מצרים בתורה פותחת במצוות קידוש החודש במילים "החודש הזה לכם ראש חודשים" (שמות יב). ננסה להרגיש משהו מהיופי שבחיבור של הניצן.

יציאת מצרים היתה יציאה מסדר עולם של טבע, של "תחת השמש" ומנהגו של עולם, סדר של שנים. המילה שנה היא מלשון חזר ונשנה, עוד פעם ועוד פעם בלי

חידוש. זה היה סדר הזמן במצרים וכל מה שהיא מייצגת. זה זמן שכולו המשך, בלי ראשית חלילה ובלי תכלית, תודעה שמרכז הכובד שלה הוא ההווה, רגעים בני הרף עין שנגמרים – שעון שכל דקה שחולפת בו מקרבת למוות. הערך המספרי של המילה "פרעה" שווה לערך המספרי של המילה "שנה" (355).

הניסים שנעשו במצרים באו להראות שמנהגו של עולם אינו מוכרח ובידו של מי שברא את העולם לשודד את כל המערכות. לאחר הגילוי הזה, יצאו בני ישראל לסדר זמן של חודש, שהוא ההפך משנה בכך שכולו חידוש. אנו מברכים בכל חודש את ברכת הלבנה, ברכה שנקראת גם קידוש לבנה. כולם מכירים את הביטוי "באותיות קידוש לבנה", המכוון הוא לאותיות בפונט גדול במיוחד

סדר הזמן החדש הזה שיצאנו אליו, הוא הליכה לקראת תכלית, זו תודעת זמן שמרכז הכובד שלה הוא העתיד, השעון

שלנו, כל דקה שחולפת בו מקרבת לגאולה. המילה זמן עצמה היא מלשון הזמנה שזה בעצם ייחוד של דבר לתכלית מסוימת. בכל המועדים אנו זוכרים את יציאת מצרים ואומרים "זכר ליציאת מצרים" בקידוש. מאזכרים לעצמנו שיצאנו מסדר הזמן ההוא. המועדים גם הם מלשון יעד, תכלית. הם מבטאים עבורנו את ההליכה לקראת התכלית ולכן הם נקראים גם רגלים (הרגליים ההולכות) – "בשלוש פעמי רגלינו" פעמים היא מילה נרדפת למילה צעדים. והמכוון הוא הליכה לקראת תכלית – "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב".

אם נתבונן בשם שבו התגלה הקב"ה ביציאת מצרים נגלה את אותו מהלך. נציין שכל אחד משמות הקב"ה הוא מידה או הנהגה שבה הוא מתגלה אלינו כי בעצמותו אין לנו תפיסה. בגאולת מצרים הקב"ה גילה למשה את השם "אהיה" שהוא בעצם הווייה בלשון עתיד, "אהיה שלחני אליכם" (שמות ג') נצטווה משה לאמר לישראל.

גאולת מצרים היא תחילתו של מהלך לקראת התכלית. יציאת מצרים היא יציאה מהמצרים (הגבולות) של הטבע. של מנהגו של עולם. ביציאת מצרים למדנו שהטבע אינו מוכרח כי בידו הקב"ה לעשות בו כרצונו. כמו שנאמר "בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ" (שמות ט' יד) להורות על היכולת שהוא שליט בכל ואין מעכב בידו. ניסי מצרים היו יציאה מהכלל, למעשה הם היו שבירה מוחלטת של הכללים, ללמדנו שהכללים שנראים לנו כל כך ברורים עד שאנחנו לא מסוגלים בשום אופן לחשוב על המציאות בלעדיהם, הם רק ביטוי אחד של רצונו של בורא העולם, וברצונו הוא גם משנה אותם. אחת מהמידות שהתורה נדרשת בהן היא ש"כל דבר שהיה בכלל יוצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא". ניסי מצרים היו יציאה מן הכלל, מגדר הרגיל, יציאה מהחוקים, חוקי הטבע, המושכלים הראשונים שאנחנו כה בטוחים בהם. וכאמור כל דבר שהיה בכלל יוצא מן הכלל, לא רק על עצמו הוא מלמד אלא על הכלל כולו, שכל דברינו ומקרינו כולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם. וכך מיד אחרי יציאת מצרים, כשבני ישראל עומדים על שפת הים, ומצרים מכתרים אותם, ואין לאן לפנות, משה רבנו עמד והתפלל. הקב"ה אמר לו "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו" (שמות טו יד) לימד אותנו שבמערכת שאליה ישראל יצאו אין טבע מוכרח, אין דטרמיניזם. ממשיכים הלאה, והים נקרע. זוהי

מערכת של חידוש והיא מתהווה מתוך מערכת השנה (בסוד עיבור שנים, השנה המעוברת, מעוברת בחודש) ויוצאת לגילוי.

אז בעצם הכל נס. אולי לא גלוי ועוצמתי כמו ניסי מצרים, אבל נס נסתר. חכמי

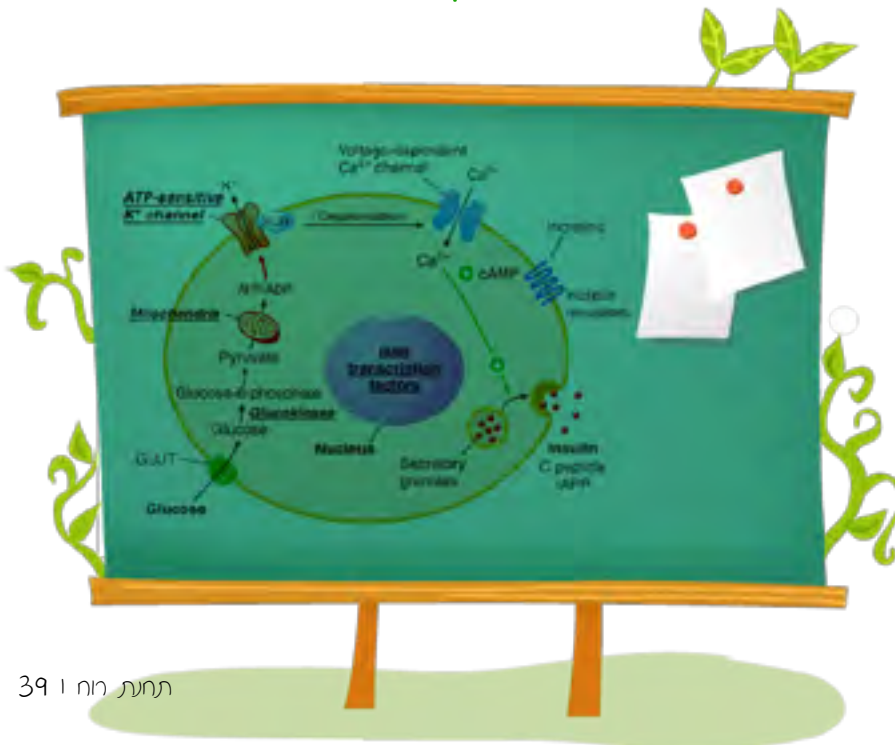

האמת גילו שהאדם הוא עולם קטן. איבריו מכונים כנגד סדר העולמות. ננסה להראות כאן איך איבר אחד בגוף, קטן ומוצנע, פועל באופן של נס נסתר ומזכיר בפעולתו את תקופת האביב והלבוב בעולם. זהו הלבוב. בגמ' במסכת ברכות דף מג: כתוב: "אמר רב יהודה האי מאן דנפיק בימיני ניסן וחזי אילני דקא מלבלי [מי שיוצא בימי ניסן ורואה אילנות מלבלים] אומר ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להתנאות בהן בני אדם".

האביב הוא הזמן שהכל מלבב, והחידוש מתפרץ במלוא העוצמה. הלבוב פועל את ה-"לבוב" בגופנו, מבשר את אביב הרקמות בהיותו היצרן

הבלעדי של ההורמון אינסולין, ההורמון האנאבולי (שגשוג, בנייה) העיקרי, שגורם לבניית רקמות ובעל השפעות חיוביות על הקוגניציה והגדילה. הלבוב, התוצרים שהוא מפריש לדם ולמערכת העיכול, והפעולות שהם פועלים ברקמות המטרה זה עוד נס נסתר אחד מני רבים המתרחשים באופן תמידי בגופנו. מערכת מתוחכמת וזריזה שפועלת באופן עצמאי ובלתי מודע. הלבוב שלנו, הוא איבר מפריש המונח בסמוך לקיבה. יש לו תפקידים רבים, חלקם קשורים לעיכול, ואנו נתרכז בתפקידו ביוסות הגלוקוז בדם.

גלוקוז הינו חד-סוכר שהוא הפחמימה המהווה חומר מוצא לתהליך הפקת האנרגיה ביצורים חיים. הגלוקוז נכנס לתאים בגוף דרך נשא (טרנספורטר) שהוא חלבון המסוגל להעביר את הגלוקוז מחוץ התא אל פנים התא, מעין דלת מסתובבת שמאפשרת כניסה של מולקולות גלוקוז דרך הממברנה (המעטפת) של התאים. במבחינה קריסטלוגרפיה אפשר להתרשם מהצורה של החלבון הנשא GLUT. הוא כמובן חוצה את הממברנה השומנית של התאים מקצה לקצה. יש סוגים רבים של נשאים לגלוקוז והם נבדלים זה מזה של נשאים לגלוקוז והם נבדלים זה מזה בתכונותיהם. נשא גלוקוז מסוג GLUT3 מתאפיין ביכולת להעביר גלוקוז אל פנים התא גם כשערכי הגלוקוז בדם הם נמוכים, ויש מעט מולקולות גלוקוז בכל מ"ל דם. הוא עושה זאת באמצעות יכולת משיכת (Affinity) גלוקוז חזקה במיוחד. בנשא הזה התברכו תאי עצב (ניורונים) ותאי שליה, כך מובטחת אספקת אנרגיה למוח ולעובר המתפתח בעדיפות עליונה ולפני כולם. נשא גלוקוז מסוג GLUT4

בטמפ' הגוף, הפסקה של שלוש או ארבע דקות בזרימת הדם (הנושא חמצן וגלוקוז) אליו משמעותה מוות של ניורונים עד כדי מצב של "צמח" או גרוע מכך. הרגעים הכי מלחיצים ומתוחים בחדר ניתוח בכירורגיית לב הם הרגעים של מעבר לחיבור למכונת לב ריאה. כפי שמתשקף באגלי הזיעה הניכרים במצח של המנתח הראשי.

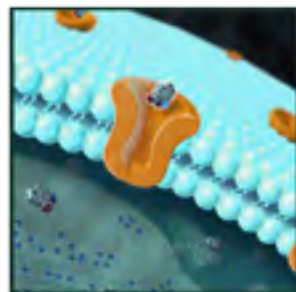
האם אפשר לתאר את כל המקהלה המופלאה הזו בשם אחר מאשר ... נס? מי חשב על כל זה? מי הגה את הרעיון הזה שמאפשר לכל איבר בגוף לקבל בדיוק את מה שהוא צריך? את המערך הזה שמאזן את רמת הסוכר בדם ברוזוציה של שניות ודואג לריכוזים אחידים גם לפני ארוחת הבוקר, אחרי צום של לילה, וגם שעה אחרי ארוחה דשנה שמציפה את הדם בגלוקוז? לא לחינם ציידו אותנו במערכת בקרת רמות גלוקוז כל כך הדוקה. ריכוזים גבוהים של גלוקוז הם רעילים לכלי הדם וגורמים לכל התחלואה הנלווית לסוכרת לא מאוזנת.

היתכן שכל זה נהיה בלי כוונה חלילה? פשוט סתם כך במשך הזמן? או שמא הצצנו על קצה קרחון של חכמה אלקית אינסופית, של מי שאמר והיה העולם. מה גדלו מעשיך השם מאד עמקו מחשבותיך. חג אביב שמח.

■ רותם רפאלי
סטודנט לרפואה
ב"הדהע עין כרם"
rotemr.tr@gmail.com

בהעדר אינסולין. מצב זה מעודד אותן לפרק את מאגרי הגליקוגן שלהם, ולייצא חומרי גלם לכבד (וגם לכליה) לטובת ייצור הגלוקוז. רמות אינסולין נמוכות גורמות גם להפרשה של הורמון שנקרא גלוקגון מתאי אלפא בבלב שמועודד ייצור גלוקוז בכבד ובכליות. כך נרתמות כל המערכות לשמירה על ריכוז גלוקוז תקין בדם (בעיקר כדי שלמוח תהיה אספקת אנרגיה תמידית). אחרי ארוחה עומס הגלוקוז מעלה את האינסולין ומוריד את הגלוקגון ואז כל התהליכים הנ"ל מתרחשים בכיוון ההפוך: בנייה של רקמת שומן ושריר, יצירה של שרשרות גליקוגן וכו'.

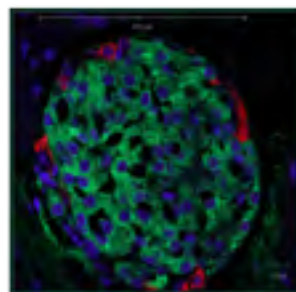
בניגוד לשריר ושומן, נשא הגלוקוז במוח GLUT3 אינו תלוי באינסולין כדי להכניס פנימה גלוקוז. המוח זקוק לאספקת גלוקוז תמידית ולא יכול להרשות לעצמו הפסקות באספקת הגלוקוז במצבי רעב או צום. שלא כמו שריר ורקמת שומן, למוח אין מאגרים של גלוקוז. צריכת האנרגיה של המוח היא הגבוהה ביותר מבין האיברים (20% מכלל האנרגיה בגוף) ברובה קשורה לפעילות החשמלית של המוח. בבדיקות מס' ניורונים לאיזור טומוגרפי נמצא שיש 200 ביליון ניורונים ו-125 טריליון סינפסות (צמתי תקשורת בין ניורון לניורון). הדלק המטבולי של המוח באופן נורמלי הוא גלוקוז. כעת מובן מדוע בתאי העצב במוח הנשא של גלוקוז הוא GLUT3 שהוא בעל יכולת "משיכת גלוקוז" הרבה ביותר מבין כל הנשאים. המוח מאד לא סלחני להפסקת אספקת אנרגיה וחמצן.

חלבון חוצה ממברנה

תאי ביתא בבלב

צילום של תא ביתא בצביעה אימונוהיסטוכימית

"האם אפשר לאגד את כל האקדמיה המופלאה הזו בשם אחד מאשר ... נס? מי חשב על כל זה? מי הגה את הרעיון הזה שמאפשר לכל איבר בגוף לקבל בדיוק את מה שהוא צריך?"
את המערכת הזו שמאזן את רמת הסוכר בדם ברוזוציה של שניות ודואג לריכוזים אחידים לפני ארוחת הבוקר...

הדרוש לו לתפקודו השוטף. שינוי במתח הזה מאפשר מעבר של זרם חשמלי בין תאים. בלב זרם חשמלי שמתפשט במהירות בין התאים גורר אחריו את גל ההתכווצות של תאי שריר לב. אגב, גל ההתכווצות הזה קורה בסדר מופתי ומדויק כדי לאפשר התכווצות יעילה של החדרים בלב הסוחטת את הדם החוצה אל הכלים הגדולים (כל גל אחר יביא להתכווצות לא יעילה של הלב ולא יזרים את הדם הלאה). בתאי עצב, תאים שעוברים מהמות, דרך חוט השדרה ואל העצבים הפריפרים – וכן בכיוון ההפוך, זרם חשמלי משמש להעברה מהירה של פקודות (תנועה למשל) או מידע (תחושה למשל) מלמעלה למטה וההפך.

בחזרה לבלב. אחרי שנוצרו בתאי ביתא מולקולות רבות של ATP הן גורמות לסגירה של תעלות אשלגן, תעלות אלו הן מעין חורים קטנים במעטפת התאים. כמה קטנים? – במיליארדית המטר נכנסים בערך עשרה. כתוצאה מהסגירה של התעלות האלה, יותר אשלגן (שהוא יון בעל מטען חיובי) נשאר בתוך התא וגורם לעלייה במתח החשמלי שלו. המתח החשמלי החיובי גורם לפתיחה של תעלות סידן וכניסה שלו לתוך התא, והוא גורם להפרשת אינסולין [זהו חלק הארי של התהליך וגם זה רק בראשי פרקים...].

אינסולין המשתחרר לזרם הדם נקשר לסוגים רבים של קולטנים בגוף. הורמונים נקשרים לקולטנים שלהם כי הם מתאימים להם מבחינה תלת מימדית כמו מפתח למנעול. החיבור של אינסולין לקולטן שלו מתחיל מפל של ריאקציות כימיות (כמו אבני דומינו, אחד מוביל לשני) שבסופו

מעביר גלוקוז רק בנוכחות הורמון המכונה אינסולין. הנשא הזה נמצא בתאי שריר (כולל שריר לב), ותאי שומן. GLUT2 מיוחד בזה שיש לו יכולת להעברת גלוקוז דו-כיוונית, כלומר גם מהתא החוצה. הוא נמצא בתאי ביתא בבלב, ובתאי הכבד.

תאי ביתא שבלבלב, מסוגלים לייצר את ההורמון אינסולין. הם עושים זאת כאשר ערכי הגלוקוז בדם עולים מעל ערך סף מסוים (70 mg/dL), כמו למשל אחרי ארוחה. המזון שאנחנו אוכלים מתפרק במערכת העיכול למולקולות קטנות שנספגות בדם, ביניהן גלוקוז. אחרי שנספגו בדם, מגיעות מולקולות הגלוקוז אל שערי תאי ביתא בבלב והנשא GLUT2 מכניס אותן פנימה אבל מסוגל גם להוציא אותן החוצה ובכך להביא להשוואת ריכוזי גלוקוז בין תא הביתא לדם. בתור הרגולטור העיקרי של רמות הסוכר בדם ברור למה הוא מתוכנן כך שיקבל "קריאה" מדויקת ותמידית של ערכי הגלוקוז בדם. בתוך תא הביתא מולקולות גלוקוז עוברות שרשרת של תהליכים ביוכימיים מורכבים. תהליך המכונה גליקוליזה, הופך את מולקולת הגלוקוז למולקולות רבות של ATP.

לפני שנמשיך נקדים הקדמה קצרה. הזכרנו כבר את הנשאים לגלוקוז. על פני מעטפת התאים יש נשאים למולקולות נוספות ויש גם תעלות, ומשאבות. אלו חלבונים שהתא זקוק להם כדי להעביר חומרים פנימה והחוצה, כי המעטפת של התא עשויה מחומר שומני מבודד שלא מאפשר מעבר של מולקולות טעונות חשמלית. מכיוון שהתא מבודד מבחינה זו נוצר על פני המעטפת שלו מתח חשמלי

חכמת הסטיקלייט

תמר

שעת לילה מאוחרת, עייף מאוד אבל בכל זאת הרעב מכריע ואני בדרך למטבח 'משהו קטן ומתוק ונגמור את הסיפור' גמרתיו אומר ולקחתי תמר. הוא היה נראה יפה כזה ומלא בשר, התמר הזה, פתחתי אותו הסרתי את הגרעין. הבטתי בו. האור שנכנס למטבח מהחדר הסמוך לא הספיק, המטבח עדיין קצת חשוך, אבל ראיתי משהו חשוד. הדלקתי את האור. כבר יותר טוב, אבל עדיין לא ברור – מה יש שם בדיוק?

'אקרב אותו אל האור והתמר יהיה שקוף לגמרי והכל יתבאר' חשבתי ועברתי לעשייה, הרמתי את התמר אל מול המנורה, קרני האור הבוקעים מהמנורה חדרו דרך התמר וככל שכיסה יותר את פני המנורה כך השתקף התמר ביתר עוז. אז כבר לא היה מקום לטעות – ארבע תולעים קטנות מתות בצבע חום פשוט "שרצו" בתוך התמר שרציתי בתמימות לאכול. ככול שהיה יותר אור, היה אפשר לראות את התולעים יותר בבירור.

שבוע "מסכם צפון" אימון ניווסים

התחלנו את השבוע על חוף הים התיכון. יורדים ממשאית עם קבינה שנראית תלושה מהמציאות, באיזור 'ראש הנקרה', תשע עשרה לוחמים. בשיא תקופת האימונים המפרכת ביותר בשירות

שלנו. קיבלנו מפות ניווט ואוכל קצוב לכל זוג, ככר לחם לשבוע ומנת קרב אחת, וזהו. מתחילים "שבוע הרעבה". מתחילים לזוגות ויוצאים לדרך לנווט בהרים בגבעות ובגאיות, זמן שינה מוקצב לכל אחד ליום – שלש שעות כשבן הזוג שומר. כך יום רודף יום, מחשבים שכר אכילה כנגד הפסידה – אכילה לא מחושבת משמעותה להישאר יום בלי אוכל... וכך ביום ישנים מעט, וגם בלילה צועדים.

בלילה האחרון מתאחדים כולם והולכים כמחלקה בטור, רעבים ועייפים כבר מכל התלאות שעברו עלינו השבוע, צועדים בכפר ערבי לא מוכר, בין בתים חשוכים, בשבילי עפר, הידיעה שזה הלילה האחרון ניקרה בראשנו, התקווה שזה יגמר מיד בבוקר יצרה הרגשה שהלילה לא נגמר. סוף סוף, השחר מתחיל להפציע, ולאט לאט מתחיל להאיר, ולפנינו מתגלה מחזה מרהיב ביופיו – לפנינו צלע הר קטן שקצת מסתיר אך מצטרף לתמונה היפה – מאחוריו רואים את הכנרת וחלק נכבד מהעמק. אנחת הרווחה יוצאת מפי אחד החברים "וואו!" הראשים לאט מתרוממים בסקרנות "איזה יופי" קול נוסף נשמע. היה שווה לחכות לילה שלם בחושך כדי שיתגלה לעינינו המראה הנפלא הזה, הוצפנו כולנו בתחושת סיפוק. קצת אור הפך את תחושת העייפות והכבדות לרעננות וסיפוק...

ביער בצפון תאילנד

הרצון לראות מקום חדש "בתולי" שעוד לא נתגלה לעולם המטיילים, קיים אצל כל מטייל בעל חוש הרפתקני. היינו אז בצפון תאילנד, ארבעה חברים יוצאים לחפש מפל גדול ומרשים... שכרנו רכב ויצאנו לאזור הצפוני יותר, מבררים עם מדריכי טיולים ובנקודות מידע איפה יש מפל גדול באזור. קשיי התקשורת עם המקומיים מקטינים את הסיכוי למצוא משהו, אבל אנחנו ממשיכים. אחרי שעות של נסיעה, חיפושים ומקומות יפייפים שנתגלו לנו כבדרך אגב, מצאנו סוף סוף את הכניסה לאתר המפל. בנקודה בה יורדים מהרכב לא שומעים שום קול מים רבים והשילוט מראה פנימה אל תוך היער... ואנחנו באופטימיות אופינית למטיילים חסרי נסיון חושבים 'ודאי שלא יגמר לנו היום, אנחנו עוד נספיק לחזור לפני הלילה'.

נכנסים דרך סבך קשה ושבילים לא ברורים שממש מוכיחים שלא באים לכאן הרבה מטיילים. המסלול רק מסתבך אבל אנחנו בטוחים בעצמנו שזו התגלית החדשה של 2003... הצעדה ארוכה משציפינו והעצים המסוככים עלינו לא מאפשרים כל כך לראות מה קורה שם למעלה, כשכבר היה נדמה ששומעים משהו, ויכול להיות שזה קול של מים, כבר צצה בעיה שהעיבה על כל העניין – השמש שקעה, ואנחנו אבודים ביער. נמלכנו אחד בשני מה לעשות? יער שלא מוכר טיבעו, איך שורדים פה לילה שלם? לנסות לצאת החוצה מהיער זה כמעט יותר גרוע מלהישאר בו, כי מי יודע לאן נגיע? מילא אם היה איזה פנס...

האפילה יורדת ואנו במרוץ נגד הזמן מחפשים חומר בעירה. מנסים להבעיר מדורה אבל כל העצים לחים. אחרי יותר משעה של נסיונות נדלקה מדורה קטנה בקרחת היער הקטנה שמצאנו. האש דלקה יפה ותחושת הקלה מסוימת עברה בי אבל, אולי יש

פה חיות? אי אפשר לישון פה כמו בבית מלון? נדרשת פה זהירות, אז מתחלקים למשמרות – מי נשאר ער וכל כמה זמן מחליפים. סוף סוף היה נראה שהתמקמנו הכול מסודר ואפשר להרגע, מתחילים לילה... אחד החברים מפשפש בתיקו – "אני לא מאמין – אתה יודע ממתי זה? זה נשאר לי מהצבא" הוא כולו שמח וצוהל ואנחנו לא מבינים, מה יש לו שם שהוא כל כך שמח? ואז הוא שולף מהתיק סטיקלייט – מודליק ואומר – "אפשר לחזור הביתה..."

בתוך החושך הגדול, מספיק אור קטן כדי למצוא את הדרך החוצה.

בחושך לא רואים, ולכן לא יודעים מה יש שם, או איך לצאת מכאן וגם שיש בכלל דרך החוצה. לא רואים זה במישור הפיזי, ולא יודעים זה במישור קצת יותר רוחני. באור כבר יש אפשרות לראות, וממילא לדעת מה מסביבך ואז גם להבין איזה דרך יותר טובה בשבילך.

להחזיק תמר ביד ולא לדעת שהוא מתולע, זה סוג של חושך. אמנם ה"אור" היה אז בפלורוסנט אבל יש אור מסוג אחר – גם הידיעה שכדאי לבדוק בפנים לפני שמכניסים את התמר לפה זה אור ובלי האור הזה לא היה מועיל האור של המנורה.

זה נכון, אם לא הייתי יודע שהם שם אולי זה לא היה מפריע לי! אבל... זהו בדיוק העניין. "על מה אתה מדבר?" שואל ה"אופוזיצר" שבתוכי (זה שלא מוכן לקבל ולפעמים בצדק) "בעולם של טכנולוגיה מתקדמת והי-טק משגשג אתה קורה לידיעה פשוטה כזו חכמה?". אני לא נבהל ממנו, יש לי תשובה ניצחת: יש חכמה שתכליתה לסייע לאדם ולהקל מעליו בחיי היום יום. ובזה הייתה ההתקדמות העיקרית של העולם בשנים האחרונות ולחכמות אלו אין קשר לפנימיות האדם, למרות התועלות המרובות שהן מביאות לנו ואילו יש חכמה שתכליתה להביא את האדם לתיקון המעשה שלו עד כדי שלימות. ה"אופוזיצר" מקבל – יש "חכמה" ויש 'חֻכְמָה'.

'וְרָאִיתִי אֲנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לְחֻכְמָה מִן הַסִּכְלוּת כִּיִּתְרוֹן הָאֹר מִן הַחֹשֶׁךְ' (קהלת ב' פס' יג) שלמה המלך אומר במשל את ההבדל בין חכמה לסיכלות. באור רואים יותר טוב, הכל ברור ואין בלבולים ולעומת זאת החושך – ככל שיותר חשוך, יותר מוסתר. אי אפשר לראות כלום בחושך אבל דבר לא השתנה.

החכמה מאירה לאדם בדרכו, והסיכלות מסתירה.

קיבלנו מפות ניווט ואוכל קצוב לכל זוג, ככר לחם לשבוע ומנת קרב אחת, וזהו. מתחילים "שבוע הרעבה"

נמצא בלב הגן, עומד לו על האכסדרה ומשם משקיף ורואה אלו שבילים מובילים פנימה ואלו לא. כך יכול להזהיר את ההולכים במבוך מסכנות צפיות ודרכים ללא מוצא ולהורות כיצד ללכת ומהו כיוון הדרך.

הנמשל: עם סטיקלייט אפשר סוף סוף לראות בחושך, אך עדיין אני צריך לנחש את הדרך. אם היתה לי מפה או GPS גם בתוך החושך הייתי יכול לנווט למקום מבטחים. זה הכח של החכמה (ובעל החכמה) היא לא רק מאירה אלא מראה לך דרך.

ישנן חכמות רבות ושונות שהתמקדותן בתחומי חיים מסוימים. אין להן שייכות לחיי היום יום שלי לכל פעולה שאני עושה, לכל דיבור, לכל מחשבה. אין בהם בכדי ללמד אותנו תובנות בכל תחומי החיים.

חכמה שיוצאות ממנה הלכות למעשה, היא חכמה שתחיה את בעליה, ועל ידה יהיה ניכר החכם במעשיו, דיבורו ומהלכו, לא בגאוה ובז אלא בענווה ואהבה.

לפעמים קשה לוותר על מה שנראה מתוק בחושך, אבל אם תדע שהתמר שאתה מחזיק ביד מתולע... הוא כבר לא יהיה כל כך מתוק, זה אותו תמר, רק שהוא נראה אחרת בחושך לעומת כשהוא באור. זו אותה דרך יציאה מהיער רק שללא אותו הסטיקלייט זה בלתי אפשרי.

אותו נוף מרהיב תמיד היה שם רק שלא ראינו אותו עד שלא הנצה החמה.

■ כפיר סלמן
kfirsalman.tr@gmail.com

מושפע כמוני מאי אילו השפעות, ושאינו נוגע בדבר כמוני. אחד כזה, שאני בטוח שחשוב לו ליעץ לי עצה טובה ושיש לו חכמה מספקת. אולי הוא יעזור ויאיר לי את הדרך על זה אומרים "עשה לך רב והסתלק מן הספק" (פרקי אבות פרק א' משנה טז).

במבט היסטורי - ישראלי

בכל הדורות חכמי התורה היו אלה שאליהם הולכים ליטול עצה, ברכה או לשאול הלכה.

מסופר על רבי מאיר, שהיה מחריפי חכמי המשנה, (עליו אמרו חכמים שאינם יכולים לרדת לסוף דעתו) שעבר פעם ליד בית ושמע שבני הזוג רבים והוא התעכב שם כמה שבועות עד שהצליחו להסתדר ביניהם.

מצד אחד, ראשו עסוק במושכלות וברזי החכמה ומצד שני, תבונה כזו שיכול לכלכל כל מעשיו על ידי אותה חכמה ואף להנחות אחרים.

גן של מבוכ

המטרה, להגיע אל הפרוודור שבלב הגן. רק שההולך בגן אינו יכול לדעת אם הוא הולך בשביל המוביל אותו אל הפרוודור או אל מבוי סתום.

רק מי שכבר עבר ומכיר היטב את המבוך יוכל לדעת. הוא שכבר

ללמוד חכמה מתמר?!

"ככל שכיסה יותר את פני המנורה כך השתקף התמר יותר ואז..." – מה שיותר קרוב לאור נראה יותר ברור. אחד הדברים היותר קשים לנו הוא להבין את מי ששונה מאיתנו: מישוהו פעם טען כלפי טענות על הדרך שבחרתי לחיות את חיי, הוא חשב שאני טועה ואני השבתי לו 'אתה יודע, אני מעריך אותך מאוד ולכן אני בטוח שאתה לא היית מתפרץ לחדר ניתוח בשיאו של ניתוח הכי פשוט וחווה דעה אישית לגבי טכניקת הניתוח, כי אתה לא למדת את זה כמקצוע ואתה לא מבין בזה. לעומת זאת אם היתה לך שאלה חשובה בתחום הרפואי לא היית מסתפק להתייעץ עם סטודנט לרפואה אלא פונה לרופא בעל ניסיון ובטח אם חשובה לך תשובה נכונה ומדויקת'. אני לא ניסיתי 'להוריד' אותו ממני, אבל רציתי שידע שהוא לא באמת מחפש תשובה לטענותי. אני לא יודע מה הוא חשב באמת, אבל את המשך השיחה הוא כבר הסית לנושא אחר... 'קרב את התמר אל האור ואז תראה יותר טוב'.

"לצאת מתוך עצמנו"

באותו לילה אחרון של הניווטים, החושך הסתיר את הנוף, התשישות והרעב הסתירו את האופטימיות, ותחושת הסיפוק ממה שכן עשינו כל אותו שבוע מפרד התגמדה מול השקיעה הטבעית בצער ובקושי.

אבל מיד עם הזריחה נתגלה הנוף המרהיב ש"נתן" לנו כוח לצאת מכל אותן תחושות פנימיות.

לא הבנו לבד שעלינו לצאת מזה, היינו שקועים בהרגשות שלנו. אבל כשזה קרה, משהו השתנה בפנים, משהו התחיל לחיות מחדש בתוכנו.

האם יכולנו להרגיש כך לפני הזריחה – לבחור להרים את הראש ולהיות שמחים יותר? האם אפשר לצאת מהקופסה ולראות את החיים במבט מלמעלה?

מורה הדרך - 'סטיקלייט'

להיות ביער בלילה החשוך, בלי לדעת איך לצאת החוצה, זו מבוכה. הסטיקלייט עזר לנו לראות את הדרך. גם בחיים אחרי שאני חושב ושוקל את הדבר בעצמי, אך עדיין לא הגעתי לכלל החלטה ולא ברור לי אם זו הדרך הנכונה ביותר בשבילי. אם ארצה לשקול את הדבר מזווית שונה – אולי לא לקחתי הכל בחשבון. אז אני צריך מישוהו אחר. חבר או מורה דרך, שאינו

היום בשוק. יכולתי ללכת על: "וואו, אתה מאוד מאוכזב וזה באמת לא נעים להכשל" אבל א', מי אמר שלא נעים לו? אז מה אם הוא מרוח על הרצפה. וב' גם אם לא נעים לו, כל השיקופי רגשות האלה גורמים לי להרגיש שקופה ומשעממת. חשבתי על: "חמודי, בחיים צריך לדעת להכשל, אל תעשה סיפור תהנה מהמשחק לפעמים מנצחים לפעמים מפסידים..." "על מי את עובדת?" אמרתי לעצמי, "חכמה על קטנים, במשחק קופסא כזה לא איכפת לך להפסיד אדרבה אפילו זה, יכול להיות המהלך שיקרב את הערב הזה לקיצו. את לעולם לא תחוו דרך המשחק הזה כישלון, ובחיים האמיתיים את כבר כל כך יפה יודעת לבחור בחירות שימנעו ממך חוויות של כישלון".

די! שחרי את כל מה ששמעת ולמודת עד היום והצטרפי לאגודת "תנו לחיות לחיות" ותני לחיה הזאת לחיות.

הסתכלתי עליו, לרגע אפילו קנאתי בו הוא כל כך שם, מספר לעולם על ההרגשה שלו, הצלחתי לראות שמעבר לסערה יש ילד שמבקש ממני "תני לי ליפול, תאמיני בי שאני יכול ליפול, להתרסק ושגם במקום הזה אני יכול להמשיך לבחור, אל תמהרי אותי לצאת מזה, אל תתני לי פרשנות למצב, תאמיני בי שאני יכול להכשל, לתת מקום להרגשה שלי ומשם להמשיך לבחור".

הרפתי, שחררתי את כל האברים מבחון ומבפנים, הרגשתי נינוחות חדשה שלא התאימה לקולות הרקע. נתתי לחווית הכישלון שלו לזעזע את כל החדר מבלי לנסות להזיז אותה ימין או שמאל. כעבור מספר שניות הוא קם, ניגש אלי התישב על ברכי, התכרבל אצלי כמו תינוק, כאילו מבקש להיוולד מחדש. חבקתי אותו חזק... כעבור דקה נוספת הוא קם ושאל "תור מי עכשיו?"

הוא עשה זאת! לבד! הוא הצליח להמשיך להתקיים מתוך חווית הכישלון הוא ממשיך לרצות לשחק גם כשהתוצאה כואבת.

באותו ערב בשעת הקפה ישבתי עם עצמי ובכיתי. בכיתי על כל הבחירות שעשיתי בחיים שלא נבעו מתוך רצון אמיתי אלא מתוך חשבון של כשלון מול הצלחה, על הפעמים שהונעתי מכוח הפחד מכשלון במקום מהרצונות האמיתיים שלי.

חווית הכישלון היא חוויה בסיסית ומחוייבת המציאות. הרי אף תינוק לא לומד ללכת בלי ליפול ואף ילד לא למד

משחק אצל

פשוט להשתעמם על הספסל.

על הקופסא). לבסוף קנה בתאוריה שזה בגללי שנתתי לאחיו עזרה מאחורי גבו, שתמיד אני לטובתו והוא עוד זוכר זאת מהיום שהבאתי אותו מבית החולים ונסגרתי איתו בחדר. כשהסתיים שלב התאוריות הוא עבר למחאה קולנית בלתי מילולית.

בעודי מתבוננת, נעצרתי, לקחתי את עצמי שתיים אחרה, נזכרתי בו במשחק התופסת. הוא אמנם מקבוצת החזקים אבל היו כמה פעמים שאיזה בינוני הצליח להערים עליו ולתפוס אותו ואני לא זוכרת שהוא הגיב כך. להפך, אני זוכרת אותו עומד עם הרגליים פסוקות, אמנם מצפה לישועה, אבל במתיקות ובשמחה, אני זוכרת ממש איד הוא קיבל את הדין באהבה, שמר על כל כללי המשחק וחיכה בסבלנות עד יבוא גואל.

אז מה קרה עכשיו?

אם הוא שם את ההתנהגות הזו דוקא מולי, אז הוא מבקש ממני משהו. הסתכלתי עליו וכמעט פצחתי בשלל התגובות המוצעות

מה שקרה ממש באותו ערב כשחזרנו הביתה עייפים (הם) אך מרוצים (אני-ששעת השינה הולכת ומתקרבת) הבן השני שלי ביקש שאשחק איתם משחק קופסא וכיאה וכיאות לאמא בישראל שגם שואפת לענות על ההגדרה מסורה ומשקיענית הסכמתי.

הבאתי את המשחק התאספנו סביב השולחן והתחלנו לשחק. כעבור כמה דקות ארוכות של משחק בני הגדול החל להריח בחלל החדר את ריח ההפסד שלו לאחיו הקטן ממנו. הוא נשם לתוך הריאות את ההפסד הזה והתגובה לא אחרה לבוא. הוא זרק את חלקי המשחק שהיו בידו השתטח על הרצפה עם הפנים כלפי מטה ופתח במחאות שמלוות בצעקות ובתנועות גוף חדות. בהתחלה הוא טען שנעשתה קונספירציה נגדו והיא מתוכננת היטב מששת ימי בראשית והוא בכלל לא מופתע ואכן תמיד חשד בנו. אח"כ עבר לתאוריה שזה משחק סתמי ותינוקי (אפילו שעדיין לא הגיע לגיל המצויין

היה זה אחר צהריים נעים, יצאתי עם ילדי לגינה הציבורית להעביר אתם נתח ניכר משעות הפנאי שלנו יחד. ישבתי על ספסל, הקטנים במתקנים והגדולים משחקים תופסת עם מיני ילדים שהתאספו איתנו לאותה גינה. התבוננתי מהצד על חבורת משחקי התופסת ולנגד עיני נוצרו שלוש קבוצות: קבוצה ראשונה, החזקים הזריזים שמאוד קשה לתפוס אותם הם בטוחים ביכולת המשחק שלהם, ומרבים לצעוק ולתת הוראות לאחרים. קבוצה שנייה, הבינוניים, עובדים קשה כדי להצליח ולעקשנים שביניהם יש הצלחות לפעמים אפילו על החזקים. הם בדרך כלל גם הרגישים שינסו להשכין שלום בעת משבר. הקבוצה השלישית, החלשים, בעלי יכולות מוטוריות נמוכות, נתפסים ראשונים אבל אוהבים לשחק ומוכנים להתפס כל פעם מחדש. על אף הפער התפקודי בין הקבוצות, התקיים ביניהם משחק יפה. היתה עמידה בכל כללי המשחק והתופסים והנתפסים כאחד הביעו קולות שמחה והתלהבות.

עד כאן שיתפתי בהגיגי ליבי שלא מצליח

גם כמבוגרים, אלו הם שתי כוחות שמנהלים אותנו, הרצון לשחק – כל אחד את ה"משחק" שלו עם כללי המשחק שלו והרצון לנצח – להצליח ולהגיע לתוצאות הטובות ביותר.

הקב"ה ברא לנו את חווית הכישלון כדי להוציא מאיתנו אמת. כדי שנעצור, נתחבר יותר באדיקות לרצון שלנו ונפעל מתוכו ולא מהתוצאה. חז"ל אמרו לא עליך המלאכה לגמור ואין אתה בו חורין להבטל הימנה. אינך בן חורין מלרצות ולרצות אבל אתה בן חורין מגומר המלאכה – מהתוצאה.

■ ו. אפשטיין, מטפלת רגשית
epstein.tr@gmail.com

אבי בגבעה הירוקה

(המשך מעמ' 12)

חלק ב

יום ועוד יום עברו ואבי המשיך לחקור במסירות גדולה את העולם. בין כל פתקי המחקר הרבים שהצטברו בכיסו היה פתק אחד שעליו שמר במיוחד. לא הייתה כתובה בו תגלית מופלאה וגם לא השערה או תיאוריה מחוכמת. אלא הייתה כתובה בו שאלה. שאלה אחת חשובה שהטרידה את אבי ביותר. והוא עוד לא מצא לה תשובה.

לכן הפתק הזה היה חשוב לו יותר מכולם. זו לא הייתה שאלה רגילה. לא שאלה לפרופסורים. זו הייתה שאלה שיכולה אולי להישמע מוזר ואולי אפילו להרגיז, אבל בלב של אבי זו הייתה שאלה אמינית. וכך היה כתוב בפתק:

אמה כה שיש לפני אדם
כא כך הרבה שאלות???

ממה שאבי הספיק לחקור, לא היה נראה לו שיש עוד בעל-חיים כזה כמו האדם, שיש לו שאלות או תמיהות או קושיות.. ולא היה נראה לו שזה בגלל שהאדם כזה חכם ויודע המון, כי אפשר לדעת המון דברים גם בלי שיהיו שאלות. כמו מחשב שמלא בידע ואין לו שום שאלה..

עד שפעם אחת פגש
אבי סבא אחד,

שהיה נראה לו די נחמד וגם די חכם. מה יש לי להפסיד.. חשב אבי, והחליט להתקרב אליו ולשאול את השאלה החשובה שלו.

סבא הביט באבי בעיניים גדולות ומלאות פליאה כשסיים אבי את השאלה שלו. איד קוראים לך בן? שאל את אבי בקולו הרך.

אבי השיב בביישנות, אבי..

אבי.. אתה שואל שאלה חכמה מאוד! אמר סבא בקול נרגש ומלא התפעלות. הוא הביט בפניו של אבי רגע ארוך ושאל, אבי, ראית פעם אמא חתולה שצדה עכבר לארוחת צהרים? אבי חייד והקשיב, כשלעכבר הזה עוד נשאר קצת כח היא מביאה אותו לגורים שלה שישחקו איתו.. זה קצת אכזרי עברו אבל החיים של הגורים האלו תלויים במשחק הזה – הם לומדים את האומנות שהחיים שלהם תלויים בה – להיות ציידים.

ככה זה בטבע,
כל בעל חיים

מתרגל מקטנותו לאומנות שחייו תלויים בה.

הגוזל מתרגל לנפנף בכנפיו עד שילמד לעוף, גור הנמרים מתחבא בעשב ומזנק על אימו הנמרה עד שיתרגל באומנות ההסוואה והטרף. וכך כל אחד ואחד באומנותו.

סבא שתק רגע והביט באבי עוד רגע ארוך. ומה האומנות של האדם? אבי, זו שהוא מתרגל אליה מקטנות? שאל.

אבי חשב. הרבה רעיונות עלו לו בראש, אך אף אחד מהם לא היה נראה לו מתאים. אולי לאכול או לזחול או אולי להרכיב דברים בידיים.. אף אחד מהם לא היה נראה לו מיוחד דווקא לאדם.

לא יודע אמר ומשך בכתפיו.

שמעת פעם ילד שואל למה?, שאל סבא את אבי בחיך. בטח! אמר אבי, מלא פעמים!

ומה קרה כשהוא קיבל תשובה?

אבי נזכר באחיו הקטן.. הוא שוב שואל למה? ושוב למה? ושוב למה? כל הזמן למה? למה? למה? קרא אבי וצחק. הוא רואה שלולית בחוץ ושואל "למה יש פה מים?" ואבא אומר לו "כי ירד גשם!" אז הוא שואל "למה ירד גשם?" ואבא אומר "כי עכשיו חורף ויש עננים!" ושוב הוא

שואל "למה יש חורף?" ואבא אומר "ככה זה בעולם" והוא ממשיך "למה זה ככה בעולם?" ולמה, ולמה, ולמה! על כל דבר הוא שואל למה! אמר אבי בקול צוהל.

כל הילדים הקטנים מתנהגים כך, נכון אבי.. אמר סבא. אתה יודע למה?.. הם מתרגלים לאומנות שלהם, לאומנות של בני האדם.

אבי שתק וקימט את מצחו. איזו מן אומנות זו לשאול שאלות? קרא בתמיהה.

ואם זה ככה, המשיך, אז השאלה שלי בפתק הרבה יותר גדולה! ממש ענקית! ובכלל לא נתת לי תשובה...

ובכלל זה לא מובן המשיך אבי, הרי אמרת שהאומנות של כל בעל חיים היא במה שהחיים שלו תלויים בו, החתול חייב ללמוד לצוד והציפור חייבת ללמוד לעוף – החיים שלהם תלויים בזה! ומה כל כך חשוב לאדם בלשאול שאלות? מה זה קשור לחיים שלו? מה אי אפשר לחיות בלי לשאול שאלות???

אספר לך סיפור, אבי, אמר סבא. סיפור על עם אחד. עם ששנים רבות היה תחת

שלטון אכזר. מאות שנים. משועבד בעבודות קשות בבוץ ואבן ובעינויים איומים. שקוע ומכוסה בתוך החומר של העולם. כמעט בלא רוח חיים.

עד שמתוך החשכה הזו, כשכבר לא יכול היה לשאת יותר את גודל הסבל, הוא הרים עיניו למרום וקרא בלב נשבר לאלוקי אבותיו. למלך מלכי המלכים. שיושיע אותו. כי הגיעו מים עד נפש. והאלוקים שמעו. וידע. וזכר את עמו ואת בריתו שכרת עם אבותיהם. את ההבטחה שהבטיח להם.

וירד להציל את בניו. להעלותם מאפלת שיעבוד החומר, אל גבהי מרומים. לגעת ברוח שמחיה את הכל. לחסות בצילו. היי! קרא אבי, אני מכיר את הסיפור הזה! זה הסיפור על עם ישראל במצרים!

אבל למה אתה מספר לי אותו? מה הסיפור הזה קשור לשאלות?

סבא חיך. נכון אבי.. זה הסיפור של עם ישראל. ועוד רגע תבין איך הוא קשור לשאלה הגדולה שלך.

הסיפור הזה הוא על חושך ועל אור. על גלות וגאולה.

גלות של חומר וגאולה של רוח. הוא התרחש במצרים לפני יותר משלושת אלפים שנה. ובכל שנה ושנה אנחנו מספרים אותו אב לבן מדור לדור. כי באמת הסיפור הזה שייך ממש אלינו – כל אדם מיום שנולד עד יומו האחרון הוא בתוך הסיפור הזה, בין גלות של חומר לגאולה של רוח.. וכל פרט במה שמספרת לנו התורה מלמד אותנו איך לצאת מגלות החומר לגאולת הרוח, שלנו, כל אחד בכל דור.

אף פעם התורה לא מספרת לנו סתם מה שקרה פעם.

בתוך כל הסיפור הזה אבי, שאתה דיי מכיר אותו, יש רגע קטן, רגע אחד, שבו הכל השתנה. שבו הכל התהפך. שבו נדלק והניץ אור הגאולה בתוך חושך השעבוד. בפעם הראשונה.. רגע חשוב כל כך שהכל עומד עליו!

הרגע שבו דיבר ה' אל משה מתוך הסנה. ושלח אותו להוציא את ישראל ממצרים. בו התחילה הגאולה.

והתורה מספרת לנו מה קרה שם בסנה. קרה שם משהו מיוחד מאוד.. שרק אחריו דבר ה' אל משה..

סבא שתק והביט בעיניו של אבי רגע ארוך. אתה זוכר מה קרה שם אבי? שאל. קצת.. אמר אבי, למדתי על זה מזמן..

אז בא תשמע, הרי משה בכלל לא ידע שה' בחר בו להושיע את ישראל.. הוא בסך הכל היה רועה את הצאן של יתרו במדבר. ולפתע הוא רואה מראה מופלא לפניו – שיח קטן בוער באש, אך כלום לא קורה לו, הוא לא נשרף!

מה עשה משה באותו הרגע? אותו רגע חשוב שכל גאולת ישראל עומדת עליו..

הוא אמר: "אסרה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה?!"

ומיד מספרת לנו התורה: "וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו ה' מתוך הסנה", באותו רגע שמשה סר לראות, קרא אליו ה' מתוך הסנה ודיבר אליו.

ה' חיכה לראות אם משה ירצה להבין. אם הוא ישאל.

אתה מבין אבי, כל סוד גאולת מצרים – היציאה משעבוד החומר לגלות הרוח, נמצא ברגע הקטן הזה. ברגע שראה משה רבנו דבר שלא הבין והחליט להתקרב אליו... לראות מקרוב. להבין למה.

הוא עמד במבחן.

כי השאלה – היא סוד הגאולה! כשמשהו רוצה להבין ומתקרב לשאול – ברגע הזה מתחילה גאולתו. ואפילו אם הוא לא

כפי שהחכמה של האדם היא לא חומר,
כך גם החכמה של העולם. והיא גבוהה
ועמוקה ואין סופית.

עיקר החיים של כל בעלי החיים
הם החיים של הגוף, לאכול
ולפרות. אך עיקר

ובמדרגה החדשה

בליל הסדר יש לאבא, שעורך את הסדר
כמה מצוות מוזרות מאוד...

אבי הנהן בשלילה, אבל שמעתי על זה...
כשתלמד פעם גמרא תראה מיד שזה לא
לימוד רגיל. לא לומדים ידיעות וחכמה,
מבינים, משננים ומתרגלים אותם, כמו
סוגי לימוד אחרים. אלא שדרך חכמינו
בגמרא היא כמו שחוקרים דבר. שואלים
שאלה, ומתרגצים תרוץ, ומקשים עליו,
ודוחים אותו, ומנסים תרוץ אחר, ושוב
מקשים ממקור אחר שסותר או משום
שלא מסתבר וכו'. וכך מתוך שאלות
ותמיהות, קושיות וראיות, דימוי דבר
לדבר ועוד כלי חקירה – מגיעים

סבא נאנח. אבי הביט בו לא מבין.
הדברים האלו אבי, שספרתי לך, הם כמו
להביט בציור של ילד שצייר את העולם..
הם כמו טיפה מן הים.
אל תחשוב שזאת התמונה השלמה..
כי מכאן אבי, מהמקום הזה רק מתחילות
השאלות באמת.

* ההסבר על השלשלה החמה, על המסכים והמחיצות על השלשלה החמה, לפי הפירוש המשולב, התייחס במדרגות אלו - ארבעה מאן שילוח מסי 272 בפרקי אבות שלמד הרב חסידים הורבין בישיבה אפן כוללים.

להצטרפות. שליחה לחבר או קרוב משפחה נא
לשלוח SMS עם שם, כתובת ואת המילה "רישום".

אם ברצונך לרדת מרשימת התפוצה ניתן לשלוח
SMS עם השם המלא ואת המילה "הסרה".

SMS - 057-2555558

לישראלים שבכל מקום..

www.BinyanZion.co.il

Tahanatruach@Gmail.com

